

BEOORDELINGSRAPPORT

Uitgebreide opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding
Autonome Beeldende Kunst
voltijd

HKU -Hogeschool voor de Kunsten
Utrecht

De kracht van
kennis.

BEOORDELINGSRAPPORT

Uitgebreide opleidingsbeoordeling

hbo-bacheloropleiding
Autonome Beeldende Kunst
voltijd

HKU - Hogeschool voor de Kunsten
Utrecht
CROHO nr. 39110

Hobéon Certificering

Datum

28 januari 2020

Auditpanel

Drs. J.E.J. Rutten

Prof. C. van Middelkoop MFA

G. Frieling

I. Gaastra

Secretaris

G.C. Versluis

INHOUDSOPGAVE

1.	BASISGEGEVENS	1
2.	SAMENVATTING	3
3.	INLEIDING	7
4.	OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN	9
5.	ALGEMEEN EINDOORDEEL	29
6.	AANBEVELINGEN	31
BIJLAGE I	Scoretabel	33
BIJLAGE II	Programma, werkwijze en beslisregels	35
BIJLAGE III	Lijst geraadpleegde documenten	39
BIJLAGE IV	Panelsamenstelling	41

1. BASISGEGEVENS

NAAM INSTELLING	HKU - Hogeschool voor de Kunsten Utrecht
status instelling	Bekostigd
resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	n.v.t.
NAAM OPLEIDING (zoals in croho)	Autonome Beeldende Kunst
registratienummer croho	39110
domein/sector croho	Taal en Cultuur
oriëntatie opleiding	hbo
niveau opleiding	Bachelor
graad en titel	Bachelor of Arts
aantal studiepunten	240 EC
afstudeerrichtingen	n.v.t.
locatie	Utrecht
varianten	Voltijd Engelstalige variant
joint programme	n.v.t
onderwijstaal	Nederlands Engels
datum audit/ opleidingsbeoordeling	10 oktober 2019

2. SAMENVATTING

De hbo-bacheloropleiding Autonome Beeldende Kunst van HKU leidt studenten op tot autonoom beeldende kunstenaar met een zelfstandige beroepspraktijk. De studenten kunnen zich ontwikkelen in traditionele kunst disciplines als tekenen, schilderen, beeldhouwen, digitale media, fotografie, grafiek, maar ze kunnen er ook voor kiezen hybride en/of interdisciplinair te gaan werken.

Onderwerp 1. Beoogde leerresultaten

De opleiding baseert zich aantoonbaar op de zeven competenties uit het in 2014 geactualiseerde Beroeps- en opleidingsprofiel Beeldende Kunst en Vormgeving, die zij heeft geconcretiseerd in eigen opleidingsdoelen. Deze doelen zijn gegroepeerd rondom de woorden Inhoud, Materialisatie, Presentatie, Attitude, Context en Taal (IMPACT). De opleidingsdoelen zijn in overeenstemming met de (internationale) eisen vanuit het werkveld en de Dublin Descriptoren.

De opleiding onderhoudt over de competenties afdoende en regelmatig contact met vakgenoten en het werkveld, waaronder in het landelijk Overleg Beeldende Kunst (OBK), met de andere opleidingen Autonome Beeldende Kunst, internationale netwerken als European League of Institutes of the Arts (ELIA) en Paradox en met een breed netwerk van professionals in het werkveld, waaronder gastdocenten, gastsprekers en alumni. Tevens staat een flink aantal docenten zelf 'met één been' in het actuele werkveld.

De opleiding was ten tijde van de audit bezig met plannen om meer te focussen op experimenteren. Het auditteam acht dit een belangrijke stap om studenten 'los te weken' uit het traditionele denken en werken met verf, klei, hout, metaal. Het is belangrijk dat de opleiding dit nu ook expliciteert: hoe wil zij zich positioneren en profileren ten opzichte van andere kunstvakopleidingen, andere *schools* van HKU en in het werkveld en wat heeft zij de studenten in de nieuwe opzet te bieden.

Het auditteam heeft geconstateerd dat het ontwikkelen van een onderzoekende houding en onderzoeksvaardigheden deel uitmaakt van de doelstellingen van opleiding. Ook voor het ontwikkelen van internationale/interculturele competenties is aandacht. Dit is passend bij een opleiding die niet alleen voor de Nederlandse context opleidt.

Het auditteam is op grond van bovenstaande van oordeel dat de opleiding voldoet aan basiskwaliteit en komt tot het oordeel 'voldoet' voor standaard 1.

Onderwerp 2. Programma

De opleiding biedt een op de actuele beroepspraktijk gericht programma. De inhoud van dit programma maakt het de studenten mogelijk de beoogde leerresultaten/competenties te ontwikkelen.

De opleiding kent een duidelijke opbouw en zorgt met de drie leerlijnen i) makerschap, ii) theorielijijn en iii) werkveldverkenning voor een samenhangend programma. Via de leerlijn makerschap kunnen de studenten bij aanvang alle benodigde vaardigheden in het maken in de basis ontwikkelen en in de daaropvolgende jaren naar eigen wens verder verdiepen. Via de theorielijijn verwerven de studenten kennis van Kunstgeschiedenis, Cultuurgeschiedenis, Kunst in context en leren ze de relatie te leggen tussen praktijk en theorie. In de lessen werkveldverkenning oriënteren de studenten zich op de beroepspraktijk en bereiden ze zich o.a. via stages en projecten hierop voor.

Er is veel ruimte voor persoonlijke profilering en positionering via het Individuele Studiepad (ISP), waarvoor de studenten vanaf het tweede studiejaar jaarlijks een werkplan moeten opstellen. De opleiding creëert bewust een leeromgeving met o.a. eigen studio's en werkplaatsen waarin de studenten kunnen leren en werken als een beeldend kunstenaar in zijn professionele praktijk. Aan het verkennen van methoden van maken, (het doen van) artistiek onderzoek en aan reflectie besteedt de opleiding in elke fase van de studie aandacht. Studenten, alumni en werkveld zijn tevreden over het programma.

Het auditteam zag nog een aantal ontwikkelpunten, zoals het stimuleren tot meer collectief samenwerken, meerstemmigheid en meer experimenteren met nieuwe (digitale) mogelijkheden,

materialen en technieken. Dat is essentieel voor studenten om zich in de beroepspraktijk staande te houden. Het vormen van een echte leergemeenschap is in dit verband ook belangrijk. De opleiding is al bezig met bovenstaande punten. Daarnaast zouden ondernemerschap en aspecten rondom inclusiviteit/diversiteit veel explicieter aandacht mogen krijgen. De internationale dimensie is wel duidelijk aanwezig in het programma, o.a. door inbreng van docenten uit hun eigen beroepspraktijk en netwerken, door aanwezigheid van internationale studenten in de opleiding en via internationale stages en uitwisselingsprogramma's met instituten in het buitenland. De opleiding hanteert een heldere toelatingsprocedure, waarmee zij ervoor zorgt dat alleen studenten met potentie om de vereiste competenties te ontwikkelen mogen instromen.

Het auditteam is op grond van het bovenstaande van oordeel, dat de opleiding voldoet aan basiskwaliteit en komt daarom tot het oordeel 'voldoet' voor de standaarden 2, 3, 4 en 5.

Onderwerp 3. Personeel

Het docententeam is energiek, betrokken en voldoende gekwalificeerd om het opleidingsprogramma te kunnen verzorgen. Veel docenten staan ook met één been in de actuele beroepspraktijk als beeldend kunstenaar, curator of onderzoeker. De docenten zijn divers in het medium en de richting die zij kiezen. De studenten waarderen deze meerstemmigheid. Met de inzet van gastdocenten zorgt de opleiding voor een goede aanvulling op het team. Ook de werkplaatsmedewerkers spelen een belangrijke aanvullende rol in de introductie en instructie van de studenten.

Het aspect inclusiviteit/diversiteit behoeft binnen de samenstelling van het docententeam nog aandacht. Het is belangrijk dat er ook (gast)docenten zijn die vanuit een andere perspectief beeldende kunst maken en naar beeldende kunst kijken.

De opleiding/HKU zorgt voor voldoende professionalisering van de docenten, o.a. via de zogenoemde Table Talks, de HKU-training Didactische Bekwaamheid en aandacht voor Engelse taalvaardigheid.

De studenten waarderen de expertise, de kennis van de beroepspraktijk, de feedback en de flexibiliteit van de (gast)docenten én de twee tutoren zeer.

Het auditteam is van oordeel dat de opleiding voldoet aan basiskwaliteit en komt tot het oordeel 'voldoet' voor standaard 6.

Onderwerp 4. Voorzieningen

De opleiding beschikt over een inspirerend gebouw – de Pastoe Fabriek - met goede voorzieningen zoals eigen studio's voor de studenten, goed geoutilleerde werkplaatsen voor bijvoorbeeld hout, metaal, keramiek, grafiek, voldoende 2D, 3D en 4D-lokalen, flexibele 'uitwerk'- of projectruimtes, theorielokalen en expositieruimtes. Het is goed dat de opleiding de komende twee jaar de werkplaatsen gaat aanpassen met het oog op de plannen om meer te (kunnen) experimenteren. Daarnaast kunnen alle studenten gebruik maken van voorzieningen en werkplaatsen op de andere locaties van de HKU-Stadscampus. Het is jammer dat de studenten daar weinig gebruik van maken.

De opleiding biedt de studenten gedurende alle jaren passende begeleiding bij de studie; zowel op persoonlijk gebied als vakinhoudelijk. De studenten zijn hierover zeer tevreden. Het is belangrijk dat de opleiding de knelpunten rondom de (te) hoge werkdruk van de twee tutoren en de onduidelijkheid in (de interpretatie van) de protocollen over studiebegeleiding en studeren met een functiebeperking op korte termijn oplost. Dat heeft de aandacht van het management.

De informatievoorziening is adequaat en bevordert de studievoortgang. De HKU/de opleiding werkt nu nog aan een betere afstemming tussen de verschillende informatie- en communicatiekanalen in een HKU-brede digitale leer- en werkplek omgeving.

Het auditteam is op grond van bovenstaande van oordeel dat de opleiding voldoet aan basiskwaliteit en komt tot het oordeel 'voldoet' voor de standaarden 7 en 8.

Onderwerp 5. Kwaliteitszorg

De opleiding is duidelijk gericht op de eigen kwaliteit en ontwikkeling en zich goed bewust van de eigen verbeterpunten. De opleiding borgt de kwaliteit zowel via het formele kwaliteitszorgsysteem in een PDCA-cyclus als via informele gesprekken in de zogenoemde wandelgangen. Studenten, docenten, werkveld, alumni, examencommissie zijn nauw betrokken bij de kwaliteit van de opleiding. De lijnen zijn kort.

Daar waar nodig en/of gewenst treft de opleiding verbetermaatregelen. Het auditteam hoorde daarvan mooie voorbeelden, zoals de noodzakelijke verbeteringen aan het Pastoe-gebouw op gebied van klimaat en akoestiek, het specificeren van het IMPACT-model en het aanbrengen van differentiatie in niveaus per fase en het (voornemen) studenten meer laten experimenteren en de werkplaatsen de komende twee jaren aan te passen.

De opleiding voldoet aan basiskwaliteit en het auditteam komt tot het oordeel 'voldoet' voor standaard 9.

Onderwerp 6. Toetsing

De opleiding hanteert een duidelijk systeem van toetsen en beoordelen. Zij toetst over het algemeen op een valide, betrouwbare en inzichtelijke manier aan de hand van verschillende passende toetsvormen of de student de beoogde competenties/leerresultaten realiseert. Het IMPACT-beoordelingsmodel met een differentiatie in niveau per opleidingsfase is een voor alle betrokkenen helder instrument. De zogenoemde highstake beoordelingen zoals de werkschouwen zijn mooie manieren om integraal en met meerdere ogen naar de ontwikkeling van de studenten te kijken. Het auditteam zag nog ontwikkelpunten, zoals de scheiding tussen begeleiden en beoordelen, het interpreteren van de beoordelingscriteria in het IMPACT-model bij het nieuwe afstuderen en het gezamenlijk voeren van een beoordelend afrondend eindgesprek met de student tijdens het eindexamen waarbij theorie en praktijk geïntegreerd aan bod komt en dat zich onderscheidt van de eerder in het afstudeerjaar uitgevoerde - ook begeleidende - gesprekken. Het auditteam is wel van oordeel dat de eindexamens voldoende op orde waren.

Sterk punt is de veelvuldige feedback en feedforward op maat die de student gedurende de hele studie krijgt. De examencommissie pakt haar kwaliteitsborgende rol goed op en treedt zowel reactief als pro-actief op.

Het auditteam is op grond van bovenstaande van oordeel dat de opleiding voldoet aan basiskwaliteit en komt tot het oordeel 'voldoet' voor standaard 10.

Onderwerp 7. Gerealiseerde leerresultaten

De studenten hebben in de verschillende eindwerken aangetoond dat zij op bachelorniveau kunnen denken en handelen als startbekwaam autonoom beeldend kunstenaar.

Het auditteam beoordeelde het beeldende werk als voldoende tot goed en in een aantal gevallen als heel overtuigend en sterk werk. Het auditteam beoordeelde het beeldend werk van één student als onvoldoende, maar zijn onderzoek was zeer boeiend en de schetsen die hij daarover in zijn verslag had opgenomen waren zeer interessant. Bij een andere student leidde het beeldend werk in combinatie met het onderzoek tot de overtuiging dat de student voldoende niveau had. De onderzoeksverslagen die het auditteam inzag – een essay in tekst en beeld, een (kunsthistorische of theoretische) beschouwing, sociaal commentaar - waren veelal passend bij/ondersteunend aan het werk van een beeldend kunstenaar en van een voldoende tot goed niveau.

Dat de studenten het beoogde niveau hebben gerealiseerd, blijkt ook uit het feit dat het grootste deel van de alumni werkzaam is binnen het vakgebied van de autonoom beeldende kunstenaar, uit de prijzen die alumni krijgen en uit de tevredenheid van alumni en het werkveld over het niveau van de afgestudeerden. Uit het aantal studenten dat jaarlijks doorstroomt, blijkt dat de opleiding een goede basis biedt voor een (internationale) vervolgstudie.

Het auditteam is op grond van bovenstaande van oordeel dat de opleiding voldoet aan basiskwaliteit en komt tot het oordeel 'voldoet' voor standaard 11.

Algemene conclusie:

Het energieke, divers gekwalificeerde en nauw bij de studenten betrokken docententeam zorgt ervoor dat alle studenten hun competenties als startend beeldend kunstenaar kunnen ontwikkelen en dat zij gedurende de studie hun eigen studiep pad kunnen volgen. De inspirerende Pastoe Fabriek biedt een goede leeromgeving. Het is belangrijk dat de werkplaatsen nu opnieuw worden ingericht, zodat er de studenten meer kunnen én gaan experimenteren.

Het auditteam is van oordeel dat de opleiding voldoet aan alle standaarden. Het eindoordeel luidt daarom positief. Het auditteam adviseert de NVAO derhalve tot het behoud van de accreditatie van de opleiding.

Na instemming van de panelleden is dit rapport vastgesteld door de voorzitter te Den Haag op 10 februari 2020.

3. INLEIDING

Afstemming deelpanels binnen het cluster

De audits binnen het cluster HBO Bachelor Beeldende Kunst en Vormgeving Diagonaal zijn uitgevoerd door de visitatiebureaus Hobéon, NQA, AeQui en EQ-Arts.

Afstemming tussen alle deelpanels heeft allereerst plaatsgevonden door de instructie die de panelleden krijgen met betrekking tot het beoordelingskader. Daaraan voorafgaand is de afstemming geborgd door overlap in de bezetting tussen alle deelpanels. Daarnaast is, rekening houdend met het feit dat elke opleidingsbeoordeling een individuele beoordeling betreft, vanuit de overlap in de bezetting, waar relevant voortschrijdend gereflecteerd op vorige bezoeken binnen deze visitatiegroep. Verder werd afstemming tussen de panels van Hobéon geborgd door de ondersteuning van dezelfde secretaris en door de inzet van getrainde voorzitters.

HKU – Hogeschool voor de Kunsten Utrecht

HKU is één van de grootste Kunsthogescholen van Europa en bestaat uit negen *schools*, die een breed palet aan opleidingen bieden op het gebied van Beeldende Kunst, Vormgeving, Theater, Muziek, Kunst en Economie en Media and Game Technologies.

De Bachelor of Fine Art (Autonome Beeldende Kunst) vormt samen met de Bachelor Docent Beeldende Kunst en Vormgeving (DBKV), de Master Fine Art and Design en de diverse basisopleidingen de *school* HKU Beeldende Kunst.

Binnen HKU werkt de *school* verder in meer of mindere mate samen met de acht andere *schools*. Daarnaast werkt ze samen met het Expertise Centrum Kunst en Professionalisering en het lectoraat Research in creative practices.

HKU heeft als motto 'nieuwe verbindingen, nieuwe toepassingen'.

Bachelor Autonome Beeldende Kunst

De opleiding heeft ruim 160 studenten en een instroom van gemiddeld 50 studenten per jaar.

De opleiding wordt zowel in het Nederlands als in het Engels aangeboden. Op dit moment heeft een kwart van de studentenpopulatie een niet-Nederlandse nationaliteit.

De opleiding is sinds 2016 samen met de bacheloropleiding Docent Beeldende Kunst en Vormgeving en de masteropleiding Fine Art and Design gevestigd in de Pastoe Fabriek in Utrecht.

Ontwikkelingen sinds de vorige accreditatie (2013)

De opleiding heeft de feedback van het auditteam van de vorige accreditatie ter harte genomen en verbetermaatregelen geformuleerd en uitgevoerd. Voorbeelden hiervan zijn o.a.

- N.a.v. de opmerking over (het teveel aan) aandacht voor het type 'atelier-kunstenaar': met het aantreden van de nieuwe studieleader heeft de opleiding haar visie in relatie tot de beroepspraktijk aangescherpt en meer expliciet geformuleerd. Meer dan voorheen laat de opleiding studenten door middel van stages en projectonderwijs ervaring opdoen in het werkveld. Hierdoor maken de studenten kennis met verschillende mogelijke rollen en ontwikkelen zij een meerzijdig beeld van de beroepspraktijk.
- N.a.v. de opmerking over de communicatie en informatievoorziening: de communicatie en informatievoorziening naar studenten is verbeterd, o.a. door het gebruik van de HKU-studentportal, het roosterprogramma WebUntis, nieuwsbrieven en spreekuren met de *school*- en de locatiedirecteur. Via klassikale gesprekken, overleggen met klassenvertegenwoordigers en via de vele informele gesprekken blijft de opleiding hieraan werken. Op dit moment werkt HKU aan een digitale leer- en werkomgeving voor heel HKU.
- N.a.v. het kritisch onder de loep nemen van het IMPACT¹-model: de opleiding heeft in 2017/2018 het IMPACT-beoordelingsmodel herijkt.

¹ IMPACT staat thans voor: Inhoud, Materialisatie, Presentatie, Attitude, Context, Taal.

- N.a.v. het nauwer verband zoeken tussen onderwijs en lectoraten van HKU: De opleiding heeft dit contact meegenomen in de zogenoemde Table Talks: een doorlopende reeks gesprekken tussen docenten over de verhoudingen tussen het experiment in de kunst en in de onderwijspraktijk. Het lectoraat Research in Creative Practices heeft bij de oprichting hiervan inhoudelijk en programmatisch ondersteuning gegeven. Daarnaast werken twee docenten samen met het lectoraat Research in Creative Practices aan een onderzoek naar het delen en waarderen van artistieke maakprocessen in de praktijk en in het onderwijs.
- N.a.v. het advies aan de examencommissie om eindexamens bij te wonen, zodat ze zelf een goed beeld hebben van én het gerealiseerde niveau en van de wijze waarop de examencommissie toetst en beoordeelt: de examencommissie onderzoekt thans door bijwoning de kwaliteit van highstake beoordelingen zoals examens pro-actief en steekproefsgewijs.

Daarnaast is het docententeam sinds de vorige accreditatie enigszins gewijzigd. In verband met de pensionering van een aantal docenten is een aantal nieuwe docenten aan het team toegevoegd. De opleiding blijft met dit vernieuwde team werken aan samenhang, samenwerking en communicatie, onder andere in de vorm van studiedagen en de hierboven al genoemde Table Talks.

In de onderstaand rapport beschrijft het auditteam bij de standaarden 2-5, 6, 9 en 10 zijn bevindingen met betrekking tot de hierboven genoemde ontwikkelingen.

4. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN

4.1. Beoogde leerresultaten

Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld, het vakgebied en op internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde leerresultaten beschrijven aantoonbaar het niveau (associate degree, bachelor of master) zoals gedefinieerd in het Nederlands kwalificatieraamwerk en de oriëntatie (hbo of wo) van de opleiding. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die vanuit het regionale, het nationale en het internationale perspectief door het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding. Voor zover van toepassing zijn de beoogde leerresultaten tevens in overeenstemming met relevante wet- en regelgeving. De uitgangspunten voor de inrichting van de opleiding passen bij de onderwijsvisie en het profiel van de instelling. De beoogde leerresultaten worden periodiek geëvalueerd.

Bevindingen

De opleiding neemt de zeven competenties die zijn geformuleerd in het in 2014 geactualiseerde Beroeps- en opleidingsprofiel Beeldende Kunst en Vormgeving als ijkpunt voor haar eigen opleidingsdoelen. Dit profiel heeft het Overleg Beeldende Kunsten (OBK) in samenwerking met het werkveld – het Mondriaanfonds en Het Nieuwe Instituut – opgesteld. De competenties betreffen: i) creërend vermogen, ii) vermogen tot kritische reflectie, iii) vermogen tot groei en vernieuwing, iv) organiserend vermogen, v) communicatief vermogen, vi) omgevingsgerichtheid en vii) vermogen tot samenwerken.

Het auditteam heeft geconstateerd dat de opleiding de zeven competenties heeft geoperationaliseerd in concrete opleidingsdoelen. De opleiding heeft deze doelen gegroepeerd rondom de woorden/termen: 'inhoud', 'materialisatie', 'presentatie', 'attitude', 'context' en 'taal' (IMPACT). Daarbij heeft zij er ook voor gezorgd dat de doelen in overeenstemming zijn met de (internationale) eisen vanuit het werkveld en de Dublin Descriptoren.

Het auditteam heeft geconstateerd dat er een duidelijk relatie is tussen de opleidingsdoelen en de zeven competenties uit het landelijk profiel. De doelen vormen tevens de bouwstenen/het instrument van het beoordelingsmodel van de opleiding: het zogenaamde IMPACT-model. (Zie daarvoor standaard 10.)

Profilering/eigen inkleuring

Tijdens de audit heeft het auditteam uitgebreid stilgestaan bij de eigen profilering van de opleiding. De opleiding noemt in de onderliggende documentatie als eigen signatuur: de focus op i) het organiserend, onderzoekend en experimenteel vermogen van de student, ii) het zijn van een open leergemeenschap en iii) het doen van onderzoek naar maakprocessen.

Het management sprak tijdens de audit de ambitie uit om de studenten meer te laten experimenteren. Daarvoor is het o.a. noodzakelijk dat de huidige werkplaatsen op de locatie Pastoe Fabriek worden aangepast. (Zie standaard 2-5 en 7.)

Het auditteam acht dit experimenteren een belangrijke stap om studenten 'los te weken' uit het traditionele denken en werken met verf, klei, hout, metaal. Tijdens de rondleiding langs de studio's en in de EXPO van de eindexamens zag het auditteam deze traditionele manier van werken evenwel nog veel terug. Daar is op zich niets mis mee en ook het werkveld ziet daarin kansen, zo is tijdens de audit gebleken. Zij gaf aan tevreden te zijn over het werk dat afgestudeerden nu maken. Toch is het auditteam van oordeel, dat er meer mogelijk is. Dat zou de opleiding de studenten (ook) moeten aanreiken. Het is daarom goed om te vernemen dat de opleiding nadenkt over de koers die zij wil varen. Het auditteam acht het belangrijk dat de opleiding dit nu ook expliciteert: hoe wil zij zich positioneren en profileren en opzichte van andere kunstvakopleidingen, andere *schools* van HKU en in het werkveld en wat heeft zij de studenten te bieden? En als dat wordt dat zij echte makers wil (blijven) opleiden, dan moet dat ook helder zijn.

Vormen van de gewenste open leergemeenschap zag het auditteam terug in de Pastoe Fabriek, waar studenten, medewerkers en (gast)docenten vanuit verschillende verbanden met elkaar in gesprek gaan, samenwerken en zich ontwikkelen. Ook de HKU StadsCampus, waar studenten van alle opleidingen gebruik kunnen maken van de faciliteiten die HKU biedt, draagt bij aan het creëren van een breed netwerk en aan samenwerking met studenten van andere disciplines. Daarvan maken de studenten echter (nog) weinig gebruik.

Engelse naamgeving opleiding

Op de website van HKU en in de wandelgangen noemt de opleiding zich bachelor of Fine Art. De opleiding wil ook toegankelijk zijn voor internationale studenten, die zich als voltijdstudent of uitwisselingsstudent aanmelden. De opleiding vindt het aantrekkelijk om een mix van verschillende nationaliteiten binnen de opleiding te hebben. Daarmee kan zij onder meer het internationale karakter van het werkveld benadrukken. Ongeveer een kwart van de huidige studentenpopulatie heeft een niet-Nederlandse nationaliteit. Het auditteam kan zich vinden in de keuze de opleiding daarom bachelor of Fine Art te noemen. (Zie verder standaard 2-5 en 6.)

Onderzoek

Het auditteam heeft geconstateerd dat het ontwikkelen van een onderzoekende houding en onderzoeksvaardigheden deel uitmaakt van de opleiding. Zoals al hierboven is vermeld, wil de opleiding de studenten uitdagen om te experimenteren en te onderzoeken. Dat sluit aan bij de competenties 'creërend vermogen' en 'vermogen tot kritische reflectie' uit het landelijk profiel: '*de student kan authentiek beeldend werk maken dat voortkomt uit onderzoek ...*' en '*de student kan eigen werk en werkwijze en die van anderen onderzoeken door het te beschouwen, te analyseren, te problematiseren, te positioneren en te beoordelen*'.

Het auditteam zag onderzoeken en experimenteren ook terug in de concretisering in de eigen opleidingsdoelen. Voorbeelden hiervan zijn:

- bij Materialisatie: '*..een vaardige en onderzoekende omgang met materiaal, methodes en media*';
- bij Presentatie: '*...onderzoekt verschillende manieren om het werk effectief in de ruimte aanwezig te laten zijn*' en '*..experimenteert met presentatievormen ..*';
- bij Attitude: '*.. toont een open en onderzoekende houding ten opzichte van het eigen leerwerkproces en dat van anderen*'.

Internationale/interculturele dimensie

Het auditteam zag dat de internationale/interculturele dimensie niet expliciet wordt genoemd in de competenties, maar kon de aandacht hiervoor wel afleiden uit de competentie 'omgevingsgerichtheid' en het opleidingsdoel 'Context'. In deze doelstelling is terug te lezen dat de student zich actief en kritisch moeten verhouden tot de context waarin hij zich met zijn werk bevindt. De student moet zich bewust tonen van relevante maatschappelijke, culturele, artistieke en vakmatige ontwikkelingen. Dit betreft niet alleen een Nederlandse omgeving/context. De opleiding leidt de studenten niet op om uitsluitend beeldend werk te maken voor Nederland. De docenten die zelf internationaal actief zijn, een internationaal netwerk hebben, internationale conferenties en tentoonstellingen bezoeken, signaleren actuele ontwikkelingen die zij meenemen in hun onderwijs.

Afstemming met het werkveld en vakgenoten

Het auditteam heeft geconstateerd dat de opleiding afdoende en regelmatig contact onderhoudt met vakgenoten en het werkveld. De opleiding neemt deel aan landelijk en internationale netwerken. Zo werkt zij op landelijk niveau samen met de andere opleidingen Fine Art in het landelijke overleg Fine Art en heeft zij zitting in het Overleg Beeldende Kunst (OBK), het netwerk waarin alle Nederlandse Kunstacademies zitting hebben. In deze overleggen komen de belangrijkste ontwikkelingen en vraagstukken in de beroepspraktijk in relatie tot de competenties en de curricula aan bod.

De opleiding is ook actief in internationale netwerken en neemt bijvoorbeeld deel aan het bestuur van ELIA (European League of Institutes of the Arts), een netwerk van Europese instellingen voor hoger kunstonderwijs. Ook neemt de opleiding (opnieuw) deel in Paradox, een Europees platform dat als doel heeft ideeën, ontwikkelingen en ervaringen in het beeldend kunstonderwijs op Europees niveau uit te wisselen. Met een recent bezoek aan China heeft de opleiding (markt)ontwikkelingen kunnen signaleren vanuit een niet-westers perspectief.

De opleiding onderhoudt voorts actief contact met een breed netwerk van professionals in het werkveld. De opleiding gaat o.a. in dialoog met vertegenwoordigers vanuit het werkveld op de jaarlijkse zogenoemde Externendag. Daarnaast voert ze het gesprek met gastdocenten en gastsprekers die ze inhuurt en met actief bij de opleiding betrokken alumni. Tevens staat een flink aantal docenten zelf 'met één been' in het actuele werkveld.

Weging en Oordeel: voldoet

De opleiding baseert zich aantoonbaar op de zeven competenties uit het in 2014 geactualiseerde Beroeps- en opleidingsprofiel Beeldende Kunst en Vormgeving, die zij heeft geconcretiseerd in eigen opleidingsdoelen en heeft gegroepeerd rondom IMPACT. De opleidingsdoelen zijn in overeenstemming met de (internationale) eisen vanuit het werkveld en de Dublin Descriptoren. De opleiding onderhoudt over de competenties afdoende en regelmatig contact met vakgenoten en het werkveld.

Het auditteam acht de plannen om meer te gaan focussen op experimenteren, een belangrijke stap. Het is belangrijk dat de opleiding nu ook expliciteert hoe zij zich wil positioneren en profileren en wat zij de studenten in de nieuwe opzet heeft te bieden.

Het auditteam heeft geconstateerd dat het ontwikkelen van een onderzoekende houding en onderzoeksvaardigheden deel uitmaakt van de doelstellingen van de opleiding. Ook voor het ontwikkelen van internationale/interculturele competenties is aandacht. Dit is passend bij een opleiding die niet alleen voor de Nederlandse context opleidt.

Het auditteam is op grond van bovenstaande van oordeel dat de opleiding voldoet aan basiskwaliteit en komt tot het oordeel 'voldoet' voor standaard 1.

4.2. Programma

Standaard 2 (programma-oriëntatie): Het programma maakt het mogelijk om passende (professionele of academische) onderzoeks- en beroepsvaardigheden te realiseren.

Toelichting NVAO: Het programma sluit aan bij de actuele (internationale) ontwikkelingen, eisen en verwachtingen in het beroepenveld en in het vakgebied. Academische vaardigheden en/of onderzoeks- en/of beroepsgerichte competenties krijgen invulling op een wijze die past bij de oriëntatie en het niveau van de opleiding.

Standaard 3 (programma-inhoud): De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde leerresultaten te bereiken.

Toelichting NVAO: De leerresultaten zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma.

Standaard 4 (programma-leeromgeving): De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde leerresultaten te bereiken.

Toelichting NVAO: De vormgeving van het programma draagt bij aan de realisatie van de beoogde leerresultaten. De onderwijsleeromgeving bevordert dat studenten een actieve rol nemen in de vormgeving van het eigen leerproces (*student-centred*). De inrichting van de leeromgeving past bij de onderwijsvisie van de instelling. Indien het onderwijs in een andere taal dan het Nederlands wordt verzorgd, motiveert de opleiding deze keuze. Dit geldt ook indien de opleiding een anderstalige opleidingsnaam hanteert.

Standaard 5: Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.

Toelichting NVAO: De gehanteerde toelatingseisen zijn realistisch met het oog op de beoogde leerresultaten.

Bevindingen

▪ *Opzet en inhoud curriculum en koppeling leerresultaten en curriculum*

Zoals al onder standaard 1 is vermeld, heeft de opleiding de zeven competenties geconcretiseerd in opleidingsdoelen, waarin de woorden/termen 'inhoud', 'materialisatie', 'presentatie', 'attitude', 'context' en 'taal' (IMPACT) centraal staan.

Het auditteam heeft geconstateerd dat het IPMPACT-model alle betrokkenen houvast geeft. Het maakt het de studenten mogelijk om zich stapsgewijs bewust te worden van de beoogde leerresultaten en het belang daarvan voor de toekomstige beroepspraktijk. De studenten die het auditteam sprak, bevestigden dat het model hen houvast geeft en dat docenten het gebruiken in de begeleiding en voor het geven van gerichte feedback. In de modulebeschrijvingen is duidelijke terug te zien aan welke competenties wordt gewerkt en welke doelen uit het IMPACT-model aan de orde komen in de beoordeling. De opleiding heeft ervoor gekozen om tijdens de werkschouw in jaar 1 de opleidingsdoelen rondom 'inhoud' en 'context' nog niet te beoordelen. (Zie hierover verder standaard 10.) De studenten kunnen als ze het hele programma doorlopen de competenties ontwikkelen.

Het curriculum bevat een kernprogramma met modules en een keuzeprogramma met seminars. Er zijn drie doorlopende leerlijnen: i) maakpraktijk, ii) theorie en iii) werkveldverkenning. De opleiding biedt deze leerlijnen in de eerste drie jaar van de studie parallel en in samenhang met elkaar aan. Het vierde jaar komen alle leerlijnen integraal bijeen in de onderdelen Artistieke Onderzoekspraktijk I en II.

Het curriculum kent een opbouw van verkenning (jaar 1) en verdieping (jaar 2) naar positionering (jaar 3) en professionalisering (jaar 4).

Het auditteam is van oordeel, dat de opleiding er in de leerlijn 'maakpraktijk' aantoonbaar voor zorgt dat de studenten de benodigde vaardigheden in het maken in de basis kunnen ontwikkelen en daarna naar eigen wens verder kunnen verdiepen. In het eerste studiejaar maken de studenten kennis met de disciplines Tekenen, Schilderen, Beeldhouwen en Digitale Media. Hierin ligt de nadruk op het kennismaken met materialen en technieken, het ontdekken van mogelijkheden, het experimenteren en ontwikkelen van ideeën en het ontwikkelen van beeldend vermogen. De studenten krijgen daarvoor gerichte opdrachten. In de module Intermedia moeten de studenten reflecteren op methodes van onderzoek.

In het tweede studiejaar schrijven de studenten een werkplan – een Individueel Studieplan (ISP) – en kiezen ze minimaal drie en maximaal vijf maakmodules. Tekenen is hierbij verplicht. De studenten kunnen kiezen voor de modules Schilderen, Beeldhouwen, Digitale Media Fotografie, Digitale Media Video, Intermedia Performance en Intermedia Installatie. De studenten werken aan half-open opdrachten in de werkplaatsen en/of in hun eigen studio in de Pastoe Fabriek. Er is meer vrijheid en ruimte voor initiatief dan in het eerste studiejaar. Docenten en studenten gaan o.a. met elkaar in gesprek over de samenhang tussen de maakmodules.

In het derde studiejaar werken de studenten relatief zelfstandig in hun eigen studio aan een eigen onderzoeksvraag. Daarvoor schrijven ze opnieuw een ISP-werkplan. Ze kiezen drie docenten die hen bij hun ISP-werkplan begeleiden. Dat kunnen docenten zijn die passen bij de door hen gekozen discipline(s), maar ook docenten die hen vanuit een andere hoek/discipline feedback kunnen geven en (meer) kunnen uitdagen. Ze zijn vrij om naast deze vaste docenten ook ander docenten uit te nodigen voor gesprek. Wekelijks zijn er lezingen en studiobezoeken van gastdocenten die op mede op initiatief van de studenten worden uitgenodigd. In jaar 4 kiezen de studenten een begeleidingsteam van drie docenten (praktijk- en/of theori docenten) dat hen bij hun ISP-werkplan kan begeleiden. Dat kunnen docenten zijn die passen bij de door hen gekozen discipline(s), maar ook docenten die hen vanuit een andere hoek/discipline feedback kunnen geven en (meer) kunnen uitdagen.

Het auditteam acht dit een mooi systeem dat veel ruimte geeft aan de individuele wensen en mogelijkheden van de student.

Daarnaast komen de studenten in het keuzeprogramma in jaar 1 en 2 in de HKU-brede seminars ook studenten van andere kunstvakopleidingen van HKU tegen en kunnen zij interdisciplinair aan de slag.

De opleiding zet thans sterker in op het verankeren van de werkplaatsen in het curriculum en het benutten van de expertise van de werkplaatsmedewerkers. In het eerste en tweede studiejaar zijn de werkplaatsintroductions en –instructies daarom ingebed in de leerlijn 'maakpraktijk'. Hierin werken de werkplaatsmedewerkers en de docenten nauw samen. De studenten die het auditteam sprak, waren hierover heel tevreden.

Flankerend aan de leerlijn 'maakpraktijk' krijgen de studenten in de 'theorie lijn' o.a. werkcolleges in (de modules) Kunstgeschiedenis, Cultuurgeschiedenis en Kunst in Context. Bij het vak 'Cross-links' moeten de studenten de relatie leggen tussen praktijk en theorie. Ze moeten dan bijvoorbeeld interdisciplinair onderzoek verrichten en analytische en associatieve verbanden leggen. Daarmee zorgt de opleiding voor de gewenste samenhang in het curriculum.

De voorbereiding op de beroepspraktijk krijgt aandacht binnen leerlijn 'werkveldverkenning' die door alle vier de studie jaren heen loopt. (Zie daarover verder onder de paragraaf 'beroepsgerichtheid, stage en projecten'.)

Zoals al onder standaard 1 is vermeld, heeft het management de ambitie om de studenten meer te laten experimenteren. Het management wil de studenten bijvoorbeeld al in het eerste studiejaar laten proeven aan mogelijke maakprocessen en hen laten nadenken over het experiment. Er liggen inmiddels plannen om de werkplaatsen in de komende twee jaar opnieuw in te richten en een grote(re), laagdrempelige en unieke plek te creëren voor de studenten.

Daar krijgen de studenten dan naast de mogelijkheid om oude technieken toe te blijven passen, ook nieuwe (digitale) mogelijkheden, apparatuur en materialen ter beschikking, zoals RISO-apparatuur voor fotografie, 3D-printers, een sample bank en een zeefdrukwerkplaats.

De opleiding wil dit experimenteren in dialoog met het Expertise Centrum Creatieve Technologie opzetten. Het is in dezen belangrijk dat de docenten de studenten in deze vernieuwde werkplaatsen introduceren en hen faciliteren in het experimenteren. Het auditteam acht het belangrijk dat de apparatuur daarvoor dan ook geschikt is. De werkplaatsmedewerkers zullen de docenten en studenten hierbij ondersteunen.

Zoals al onder standaard 1 is vermeld, acht het auditteam dit een belangrijke stap, want er is meer mogelijk dan het traditionele beeldend werken, dat het auditteam nu veel terugzag in de studio's en op de eindtentoonstelling *Exposure*.

- *Didactische uitgangspunten*

Het auditteam heeft geconstateerd dat de opleiding bij de vormgeving van het onderwijs bewust een aantal elementen inbrengt die van belang zijn: i) een omgeving waarin studenten kunnen leren, ii) een open leergemeenschap en iii) een breed netwerk van verbindingen binnen en buiten de opleiding en HKU.

De opleiding creëert deze leeromgeving o.a. met de vaklokalen tekenen en schilderen, de werkplaatsen, de eigen studio's en de theorielokalen. Daar speelt het onderwijs zich grotendeels af. De opleiding gebruikt daarbij verschillende onderwijsvormen zoals projectonderwijs, werkplaatsleren, onderwijsleergesprek en activerende werkgroepen. De studio's en werkplaatsen lijken tot op zekere hoogte op de professionele praktijk van de beeldend kunstenaar. Daarover zijn de studenten heel tevreden.

Zoals al onder standaard 1 is vermeld, wil de opleiding in de Pastoe Fabriek een open leergemeenschap creëren, waarin de studenten met elkaar en met de (gast)docenten kennis en vaardigheden ontwikkelen die van belang zijn voor de latere beroepspraktijk. De (gast)docenten vertegenwoordigen daarin ook het werkveld. Er zijn op dit gebied nog wel wensen waardoor die echte leergemeenschap nog beter uit de verf komt. (Zie de paragraaf hieronder en standaard 7-8.) In de (spontane) werkverbanden die de studenten tijdens de studie aangaan met medestudenten uit de verschillende leerjaren en uit verschillende opleidingen van HKU en ook met externe partijen kan het leernetwerk dat de opleiding beoogt te creëren en te faciliteren, ontstaan.

- *Beroepsgerichtheid, stage en projecten*

Het auditteam heeft geconstateerd, dat het programma voldoende gericht is op de actuele beroepspraktijk. Het is echter aan de student wat hij vervolgens doet met alle opgedane kennis en ervaringen in en met het werkveld en welke keuzes hij maakt voor het veroveren van zijn eigen plek in dat werkveld.

Werkveldverkenning krijgt in jaar 1 en 2 aandacht in de modules 'OIL'². In de lessen en via diverse excursies verkennen de studenten o.a. de meerstemmigheid binnen de leergemeenschap Pastoe, de stad Utrecht als artistieke leer- en werkgemeenschap en de verschillende posities die zij als kunstenaar in de maatschappij kunnen innemen.

In het derde studiejaar onderzoeken de studenten in de module 'Voorbereiding Beroepspraktijk' aan de hand van colleges en opdrachten van diverse gastdocenten mogelijke posities in het werkveld. De externen behandelen o.a. de studiopraktijk, het werken op locatie, deelname in sociale en maatschappelijke processen, deelname aan creatieve processen binnen interdisciplinaire projecten, residency-programma's, online-initiatieven, curatorschap en het werken in opdracht. In de module 'Black and White Cube' werken de studenten in 4 tot 5 groepen onder begeleiding van verschillende gastcuratoren samen aan het bedenken, ontwikkelen en produceren van een eigen tentoonstelling. Hierin komen alle facetten van een hedendaags tentoonstellingstraject aan bod.

² OIL is hierbij geen afkorting maar een symbolische naam in de zin van 'smeerolie' tussen de verschillende tandwielen. Een vak dat de relatie tussen de binnen -en buitenwereld soepeler laat verlopen.

Daarnaast richt de opleiding zich met de module 'Worktrade' in het derde studiejaar op ten minste twee projecten of stages in het werkveld. Daarvoor stelt de student een stagewerkplan op waarin hij concrete leerdoelen formuleert. De stages bieden de student de mogelijkheid ervaring op te doen met concrete rollen en situaties in de beroepspraktijk. De student moet naar minimaal twee stageplekken. De studenten die het auditteam hierover sprak, zagen dit als een goede introductie in de wereld.

Daarnaast organiseert de opleiding regelmatig samenwerkingen met partijen in de regio Utrecht, zoals de Openbare Bibliotheek, het Centraal Museum, het Vijfde Seizoen, Museum Huis Doorn en Museum IJsselstein. Tevens neemt de opleiding jaarlijks met een eigen tentoonstelling in de Academiegalerie/AG deel aan het Utrechtse Media Festival IMPAKT. Een selectie studenten uit jaar 2 en 3 werken daarbij onder begeleiding van een digitale Media-docent samen met studenten van andere schools als Photography of IMT.

Het auditteam heeft geconstateerd bij het afstuderen en in de studio's dat veel studenten (nog) kiezen voor de zogenoemde 'white cube'. Dat is ook wat het werkveld tijdens de Externendag in juni 2019 heeft opgemerkt. Veel studenten lijken er voor te kiezen om individueel te werken. Het auditteam zag zeer weinig studenten die in hun studio of tijdens het afstuderen als collectief en/of multidisciplinair samenwerkten/ hadden samengewerkt. Het auditteam heeft in de gesprekken tijdens de audit en bij de eindexamens ook geconstateerd dat de studenten niet zo bezig zijn met het zich verhouden tot anderen. Daar zou de opleiding de studenten sterker op mogen bevragen. Het auditteam is van oordeel dat het vormen van een echte leergemeenschap in dit verband ook belangrijk is; een wens die de nieuwe studie leider van de opleiding ook uitsprak. Hij zou graag een kookgelegenheid in het gebouw willen hebben, omdat die het dynamisch gemeenschapsgevoel dat hoort bij de kunsten nog meer kan verhogen. Helaas is het realiseren van die voorziening vanwege de brandveiligheid niet mogelijk. (Zie ook standaard 7-8.)

Het auditteam acht het belangrijk dat de opleiding de in 2018/2019 in het curriculum geïntroduceerde aanscherping van de relatie met de beroepspraktijk voortvarend doorzet en studenten stimuleert tot meer collectief samenwerken, meerstemmigheid en zoals al hierboven is vermeld meer experiment. Dat is essentieel voor studenten om zich in de beroepspraktijk staande te houden. Daarbij is ook de aandacht voor ondernemerschap cruciaal. Dat noemden de alumni tijdens de audit en in de evaluaties een aspect waaraan de opleiding meer aandacht zou mogen besteden.

- *Persoonlijke profileringsruimte van de student*

Zoals al uit bovenstaande blijkt, is er veel ruimte voor eigen invulling door de student. De opleiding daagt de studenten uit om hun eigen leerweg – een individueel studiep pad – samen te stellen uit een breed en flexibel aanbod aan modules en seminars. Dat is belangrijk, daar de beroepspraktijk van de beeldend kunstenaar vraagt om zelfsturing en organiserend vermogen. Het ISP-werkplan waarin de student moet verwoorden wat hij in de volgende periode wil leren/ontwikkelen en hoe hij dat wil bereiken, vormt de leidraad van dit studiep ad en s chept ruimte voor initiatief en experiment.

Daarnaast zijn er via de keuzemodules - de brede seminars – van in totaal 10 EC in jaar 1 en 2 ook nog veel mogelijkheden voor de student om zich te verbreden en/of te verdiepen. Dat is een sterk punt.

- *Onderzoek*

Het auditteam heeft geconstateerd, dat de opleiding in elke fase van de studie aandacht besteedt aan artistiek onderzoek, aan methoden voor maken en aan reflectie.

In de eerste helft van de studie ligt de nadruk op verkennen van verschillende methoden van maken. Daarbij onderzoeken de studenten ook de wisselwerking tussen theorie en praktijk.

In de tweede helft van de studie worden deze methoden en de relatie tussen theorie en praktijk gecontextualiseerd en verdiept.

In het afstudeerjaar staat artistiek onderzoek centraal. Daarin komen maken en reflecteren bij elkaar in de eigen praktijk en positie van de student. (Zie verder de paragraaf 'afstuderen' bij standaard 10.)

Onderzoek en reflectie op maken spelen ook een bredere rol binnen de opleiding. Vanuit de samenwerking met het HKU-lectoraat Research in Creative Practices werkt de opleiding aan het versterken van de relatie tussen het onderwijs en het onderzoek naar creatieve maakpraktijken. Twee docenten werken samen met dit lectoraat aan een onderzoek naar het delen en waarderen van artistieke maakprocessen in de praktijk en in het onderwijs. Met dit langlopende project worden (impliciete) 'manieren van werken' expliciet gemaakt om daarmee uitwisseling van maakkennis tussen studenten te bevorderen. Met dit traject draagt het lectoraat o.a. bij aan de ontwikkeling van een nieuwe werkvorm in het onderwijs.

- *Internationale/interculturele dimensie*

Zoals al onder standaard 1 is vermeld, leidt de opleiding de studenten niet op om uitsluitend beeldend werk te maken voor Nederland. Studenten moeten zich bewust worden van de (internationale) context waarin ze aan het werk gaan. Daarvoor is in de opleiding aandacht. Voor derdejaars studenten bestaat er de mogelijkheid om gedurende een semester deel te nemen aan een internationaal uitwisselingsprogramma en te gaan studeren aan een instituut in het buitenland. Daar leert de student samen met een groep internationale studenten binnen een andere culturele context te reflecteren op het eigen werk, het werk te situeren en verder te ontwikkelen.

De opleiding heeft een aanzienlijk netwerk van partnerinstellingen binnen en buiten Europa waarmee ze studenten uitwisselt. In jaar 3 ontvangt de opleiding ook de exchange-studenten van de partnerinstellingen die een semester aan HKU komen studeren. De aanwezigheid van buitenlandse (exchange) studenten biedt ook de studenten die niet zelf naar het buitenland gaan een extra internationale context.

Daarnaast nemen de docenten actief deel aan internationale netwerken, waardoor de opleiding voeling houdt met het internationale discours, de internationale ontwikkelingen in de beroepspraktijk en de opleidingen van beeldend kunstenaars vanuit een internationaal perspectief.

Tijdens de audit is in dit verband ook het aspect 'diversiteit/inclusiviteit' aan de orde geweest; een aspect dat sommige studenten en alumni misten in de opleiding. Het auditteam heeft geconstateerd, dat de veelal westerse, witte docenten daar (nog) niet heel bewust mee bezig zijn in hun lessen en in de begeleiding. Dit aspect zou veel explicieter aandacht mogen krijgen; ook in de toelating van studenten en het aantrekken van nieuwe (gast)docenten. In de theorielessen is er wel aandacht voor de westerse context van de kunst en als het zich voordoet komt het onderwerp diversiteit/inclusiviteit ter sprake, bijvoorbeeld bij de discussie over Zwarte Piet. Wanneer studenten dat willen, kunnen zij in het derde en vierde studiejaar gastdocenten als begeleiders kiezen die bijvoorbeeld naast divers in medium ook divers in hun denken en handelen zijn.

- *Voertaal Engels naast Nederlands*

Zoals al onder standaard 1 is vermeld, wil de opleiding ook toegankelijk zijn voor internationale studenten. De opleiding wordt daarom zowel in het Nederlands als in het Engels verzorgd. Het eerste studiejaar is er een Engelse en een Nederlandse klas. In de studie jaren daarop is het plenaire deel in het Engels en is de taal van de individuele begeleiding afgestemd op de voorkeur van de student.

Ongeveer een kwart van de studentenpopulatie heeft een niet-Nederlandse nationaliteit. Het auditteam kan zich vinden in de keuze om de opleiding ook in het Engels te verzorgen. De internationale studenten die het auditteam sprak waren zeer te spreken over het feit, dat zij de mogelijkheid hadden gekregen om aan de HKU hun opleiding tot beeldend kunstenaar te volgen. Wel melden de internationale studenten in het studenthoofdstuk dat er soms nog te gemakkelijk in het Nederlands wordt gecommuniceerd over met name praktische zaken. Het auditteam ondersteunt de oproep van de buitenlandse studenten dat er binnen HKU een heldere keuze gemaakt moet worden waar Engels nodig is, zoals bij nieuwsberichten, bewegwijzing, printers en onderdelen op de website. Deze punten hebben de aandacht van de opleiding. In de Opleidingscommissie wordt de voertaal op korte termijn Engels.

- *Tevredenheid studenten, alumni en werkveld over het programma*

Uit de gesprekken tijdens de audit en uit evaluaties en het studenthoofdstuk blijkt, dat de studenten, alumni en vertegenwoordigers vanuit het werkveld tevreden zijn over het programma dat HKU biedt. Het programma is actueel en praktijkgericht. De studenten leren vooral door 'het heel veel te doen' en daarop zelfkritisch te reageren en krijgen ruimte om hun eigen pad uit te stippelen. Dus als je uiteindelijk alleen wilt schilderen, kan dat ook. 'En als je afwijkt, alternatieve wegen opzoekt, dan is er de mogelijkheid om meer input te krijgen van een gastdocent die de techniek en het materiaal kent en je daarin kan begeleiden', aldus een van de studenten. De feedback die de ze krijgen en die hen op weg moet helpen in hun ontwikkeling, is soms hard, kritisch en confronterend, aldus de studenten. Maar dat vonden ze ook wel goed.

- *Instream en aansluiting*

De opleiding hanteert een heldere toelatingsprocedure, waarmee zij ervoor zorgt dat alleen studenten met potentie om de vereiste competenties te ontwikkelen mogen instromen. De selectieprocedure richt zich naast de wettelijke toelatingseisen op beeldend talent en de ontwikkelbaarheid daarvan en het vermogen tot kritische reflectie. Tijdens een toelatingsdag moet de student voor een toelatingscommissie bestaand uit docenten en studenten een toelichting geven op zijn meegebrachte werk (portfolio) en gedurende de rest van de dag werken aan een drietal opdrachten. Samen met het individuele toelatingsgesprek bepalen deze onderdelen of hij wel of niet wordt toegelaten. Het kan ook gebeuren dat de studenten eerst tot een van de basisopleidingen van HKU worden toegelaten. Deze studenten kunnen later alsnog toelating doen voor de bacheloropleiding. Uit ervaring blijkt dat zij een grote kans hebben dan toegelaten te worden.

Het auditteam acht het een sterk punt van de opleiding dat zij in de toelatingscommissie studenten opneemt.

Weging en Oordeel: voldoet

De opleiding biedt een op de actuele beroepspraktijk gericht programma. De inhoud van dit programma maakt het de studenten mogelijk de beoogde leerresultaten/competenties te ontwikkelen.

De opleiding kent een duidelijke opbouw en zorgt met de drie leerlijnen voor een samenhangend programma. Via de leerlijnen kunnen de studenten alle benodigde vaardigheden in het maken ontwikkelen en naar eigen wens verder verdiepen, de benodigde (achtergrond)kennis verwerven en de relatie leggen tussen praktijk en theorie, zich oriënteren op de beroepspraktijk en zich hierop voorbereiden.

Er is veel ruimte voor persoonlijke profilering en positionering via het ISP.

De opleiding creëert bewust een leeromgeving waarin de studenten kunnen leren en werken als een beeldend kunstenaar in zijn professionele praktijk.

Aan het verkennen van methoden van maken, (het doen van) artistiek onderzoek en aan reflectie besteedt de opleiding in elke fase van de studie aandacht.

Studenten, alumni en werkveld zijn tevreden over het programma.

Het auditteam zag nog een aantal ontwikkelpunten, zoals het stimuleren tot meer collectief samenwerken, meerstemmigheid en meer experimenteren. Het vormen van een echte leergemeenschap is in dit verband ook belangrijk. De opleiding is al bezig met bovenstaande punten. Daarnaast zouden ondernemerschap en aspecten rondom inclusiviteit/diversiteit veel explicieter aandacht mogen krijgen. De internationale dimensie is wel duidelijk aanwezig in het programma.

De opleiding hanteert een heldere toelatingsprocedure, waarmee zij ervoor zorgt dat alleen studenten met potentie om de vereiste competenties te ontwikkelen mogen instromen.

Het auditteam is op grond van het bovenstaande van oordeel, dat de opleiding voldoet aan basiskwaliteit en komt daarom tot het oordeel 'voldoet' voor de standaarden 2, 3, 4 en 5.

4.3. Personeel

Standaard 6: Het docententeam is gekwalificeerd voor de inhoudelijke en onderwijskundige realisatie van het programma en de omvang ervan is toereikend.

Toelichting NVAO: De docenten zijn zowel inhoudelijk als didactisch voldoende deskundig om de opleiding te verzorgen. Docenten beschikken over voldoende beheersing van de taal waarin zij doceren. Het personeelsbeleid draagt daar aan bij. Er is voldoende personeel beschikbaar om de opleiding te verzorgen en de studenten te begeleiden.

Bevindingen

De opleiding wordt verzorgd door een energiek en divers gekwalificeerd team. De docenten zijn nauw betrokken bij de studenten en de studenten zijn daarover heel tevreden. Het werkveld constateert dat er een grote saamhorigheid is tussen docenten en studenten. De studenten die het auditteam sprak, hadden ook voor HKU gekozen vanwege de sfeer.

Het team bestaat uit een kleine kern van docenten met een grote aanstelling en een grote groep docenten met een kleine aanstelling. Veel docenten staan met één been in de actuele beroepspraktijk als beeldend kunstenaar, curator of onderzoeker. Ze zijn divers in het medium en de richting die zij kiezen. De studenten waarderen deze meerstemmigheid en benutten deze bij hun keuze voor begeleiders van hun ISP-werkplan. (Zie standaard 2-5.)

De opleiding vult het docententeam aan met gastdocenten voor studio-visits, bijzondere projecten, workshops en lezingen. Zij worden uitgenodigd op basis van hun verdienste als (beeldend) kunstenaar, onderzoeker, schrijver, filmmaker, curator of projectleider. De studenten zijn ook over de gastdocenten tevreden. 'Zij geven de studenten een nog bredere blik op wat er allemaal mogelijk is in het kunstenaarschap', aldus een van de studenten.

Daarnaast zet de opleiding werkplaatsmedewerkers in, die op basis van hun expertise zorgen voor introductie en instructie van de studenten in de werkplaatsen. Zij werken hierin ook nauw samen met de docenten.

Zoals al onder standaard 2-5 is vermeld, is inclusiviteit/diversiteit nog een ontwikkelpunt. Het auditteam heeft geconstateerd dat de samenstelling van het docententeam in dit verband ook aandacht behoeft. Het is belangrijk dat het docententeam multicultureel is samengesteld en dat de opleiding via haar docenten meerdere perspectieven kan bieden. Bij het aannemen van nieuwe docenten zou de opleiding dus niet alleen moeten focussen op verhouding man-vrouw, spreiding in leeftijd en diversiteit in media en technieken, maar ook moeten zoeken naar (gast)docenten die vanuit een andere perspectief en/of een andere culturele achtergrond beeldende kunst maken en naar beeldende kunst kijken.

De opleiding werkt o.a. aan teambuilding en professionalisering via studiedagen en zogenoemde Table Talks: een doorlopende reeks gesprekken tussen docenten over de verhoudingen tussen het experiment in de kunst en in de onderwijspraktijk. Het HKU-lectoraat Research in Creative Practices heeft de opleiding bij de oprichting hiervan inhoudelijk en programmatisch ondersteund. Zoals al bij standaard 2-5 is vermeld werken twee docenten samen met dit lectoraat aan een onderzoek. Met dit traject draagt het lectoraat o.a. bij aan de professionalisering van docenten. Daarnaast worden de (nieuwe) docenten verder geschoold op het gebied van toetsen en beoordelen, onder andere via de HKU-training Didactische Bekwaamheid.

Uit de evaluaties en de gesprekken tijdens de audit met internationale studenten is gebleken dat zij over het algemeen tevreden zijn over de Engelse taalvaardigheid van de (gast)docenten en de werkplaatsmedewerkers. 'Niet elke docent spreekt even goed Engels, maar dat zit de begeleiding niet in de weg', aldus de studenten. De opleiding meldde evenwel dat zij de komende tijd nog steviger wil inzetten op de Engelse taalvaardigheid, onder andere door hier tijdens de studiedagen aandacht aan te besteden. Dat acht het auditteam een belangrijk voornemen.

Uit de studentevaluaties blijkt dat de studenten de expertise, de kennis van de beroepspraktijk, de feedback en de flexibiliteit van de docenten én de twee tutoeren zeer waarderen.

Weging en Oordeel: voldoet

Het docententeam is energiek, betrokken en voldoende gekwalificeerd om het opleidingsprogramma te kunnen verzorgen. Veel docenten staan ook met één been in de actuele beroepspraktijk. De docenten zijn divers in het medium en de richting die zij kiezen. Met de inzet van gastdocenten zorgt de opleiding voor een goede aanvulling op het team. Ook de werkplaatsmedewerkers spelen een belangrijke aanvullende rol.

Het aspect inclusiviteit/diversiteit behoeft binnen de samenstelling van het docententeam nog aandacht.

De opleiding/HKU zorgt voor voldoende professionalisering van de docenten.

De studenten waarderen de (gast)docenten én de twee tutoeren zeer.

Het auditteam is van oordeel dat de opleiding voldoet aan basiskwaliteit en komt tot het oordeel 'voldoet' voor standaard 6.

4.4. Voorzieningen

Standaard 7: De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.

Toelichting NVAO: De huisvesting van de opleiding en de voorzieningen passen bij de beoogde leerresultaten en de onderwijsleeromgeving.

Standaard 8: De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Toelichting NVAO: Studenten ontvangen een passende begeleiding (ook in het geval van een functiebeperking). De informatievoorziening van de opleiding is adequaat.

Bevindingen

De opleiding is sinds 2016 gevestigd in de Pastoe Fabriek: een monumentaal gebouw dat met zijn robuuste uitstraling en open sfeer goed past bij de *school*. Nadat de *school* het gebouw had betrokken, hebben er nog noodzakelijke verbeteringen plaatsgevonden, o.a. op het gebied van klimaat en akoestiek.

Het samenwerken en delen van het gebouw zorgt voor een open, inspirerende en internationale sfeer. Wel zeggen de docenten en studenten, net als de studieleider, een eigen kookgelegenheid te missen. Maar die faciliteit is zoals al eerder vermeld vanwege de brandveiligheid van het gebouw helaas niet te realiseren. Het is de wens van de studieleider om in zo'n plek nog wel te gaan investeren.

Tevens is er nog behoefte aan meer opslagruimte voor het werk van studenten. Dat heeft de aandacht van de opleiding.

De Pastoe Fabriek kent zeer ruime openingstijden: van maandag tot donderdag van 8:30 tot 22:00 uur en vrijdag tot 17:00 uur. Dat is vooral belangrijk voor de studenten wanneer zij bezig zijn met hun beeldende werk.

Een belangrijk deel van de Pastoe Fabriek bestaat uit studioruimtes, waar tweede, derde en vierdejaars studenten van de opleiding kunnen werken. Deze ruimtes benaderen dicht de studiopraktijk van een professioneel kunstenaar. De studenten zijn hierover heel tevreden. Daarnaast zijn er goed geoutilleerde werkplaatsen voor hout en metaal, gips en keramiek en grafiek, waar studenten onder begeleiding van een werkplaatsmedewerker kunnen werken aan (eigen) opdrachten. Zoals al eerder vermeld is de *school* van plan deze werkplaatsen in de komende twee jaar nog verder aan te passen met nieuwe apparatuur en materialen. Het moet een grotere laagdrempelige werkomgeving worden waarin ook meer geëxperimenteerd kan worden. Het auditteam acht het belangrijk dat de apparatuur daarvoor dan ook geschikt is. (Zie standaard 2-5.)

Studenten kunnen tevens gebruik maken van de voorzieningen op de andere locaties van HKU, zoals de zeefdrukwerkplaats en de productiewerkplaats voor gips en design op de Ina Boudier Bakkerlaan (IBB). Daarvan maken de studenten - vooral uit tijdsoverwegingen - jammer genoeg weinig gebruik. Het auditteam zou het heel mooi vinden als de opleiding/de *school* het voor elkaar kreeg dat alle studenten van HKU de hele stad door fietsen om gebruik te maken van alle prachtige voorzieningen en werkplaatsen die HKU thans biedt op de Stadscampus. Dan kunnen er tevens (meer) cross-overs en multidisciplinaire samenwerkingen ontstaan.

Naast ateliers en werkplaatsen zijn er voldoende 2D, 3D en 4D-lokalen, flexibele 'uitwerk'- of projectruimtes en theorielokalen. Voor de mediatheek kunnen de studenten terecht op de locatie IBB, waar zij (achtergrond)literatuur, (kunst)boeken en artikelen kunnen raadplegen. Een compacte bibliotheek op de eigen locatie is nog een wens van docenten en studenten.

De Pastoe Fabriek is tevens een mooie ruimte om werk te (leren) exposeren. Dat kan in de eigen atelierruimte, in de trappenhal, de gangen en de lokalen en in de 'eigen' expositieruimte TUUB, waar studenten iedere maand een nieuwe presentatie kunnen verzorgen.

Pal naast de studio's hebben de twee tutores van 'onderbouw' en 'de bovenbouw' van de opleiding hun werkplek, waardoor het voor studenten heel gemakkelijk en laagdrempelig is om even langs te gaan voor vragen over de studie en/of begeleiding. Bij complexe problematiek verwijzen de tutores door naar het decanaat of de vertrouwenspersoon.

Uit de documentatie en de gesprekken tijdens de audit is gebleken, dat de studenten heel tevreden zijn over de aandacht en begeleiding die zij krijgen van de tutor.

Tijdens de audit is wel gebleken dat er veel studenten zijn met een functiebeperking, psychosociale problematiek en andere problemen, die een beroep doen op de tijd van de tutor. Daar ligt een knelpunt. Als oplossing hiervoor heeft de opleiding een aantal onderdelen - die voorheen door de tutor werden verzorgd - overgeheveld naar de module OIL en de begeleiding van het ISP-traject. De opleiding wil nog onderzoeken in hoeverre zij verplicht is de zorg te bieden die in de protocollen over studiebegeleiding en studeren met een functiebeperking genoemd wordt. Daarover is onduidelijkheid. Niet alle elementen uit de protocollen blijken haalbaar in de praktijk. Ook kan de afstemming tussen tutoraat en decanaat beter. Daarmee kan de werkdruk van de twee tutores eveneens verlicht worden en kan de studiebegeleiding van studenten en de communicatie daarover verbeteren.

Het auditteam acht het belangrijk dat de opleiding de bovengenoemde knelpunten op korte termijn heeft opgelost. Dit heeft de aandacht van het management.

De informatievoorziening is adequaat en bevordert de studievoortgang, zo heeft het auditteam kunnen constateren. Voor de studenten is er de HKU-studentportal waar zij alle informatie over de studie kunnen vinden. Resultaten en studiepunten zijn te raadplegen via het digitale student- en studie-informatiesysteem Osiris. Alle modulebeschrijvingen zijn opgenomen in Osiris en tevens gepubliceerd op de studentportal.

Communicatie vindt veelal plaats via de mail. Alle studenten, docenten en medewerkers hebben een emailadres van HKU. De studieleader voert daarnaast doorlopend het gesprek met de studenten van de verschillende leerjaren. (Zie standaard 9.)

Met de Servicebalie Studentzaken zorgt HKU voor een één-loket-principe voor alle formele vragen rondom de studie.

Het docententeam wordt over opleidingsspecifieke zaken verder op de hoogte gehouden op studiedagen.

De HKU/de opleiding werkt thans aan een digitale leer- en werkomgeving waarin voor heel HKU verschillende informatie- en communicatiekanalen zullen worden geïntegreerd. Dat is belangrijk, want soms kunnen studenten de juiste informatie niet gemakkelijk terugvinden.

Weging en Oordeel: voldoet

De opleiding beschikt over een inspirerend gebouw met goede voorzieningen. Het is goed dat de opleiding de werkplaatsen gaat aanpassen met het oog op de plannen om meer te (kunnen) experimenteren. Daarnaast kunnen alle studenten gebruik maken van voorzieningen en werkplaatsen op de andere locaties van de HKU-Stadscampus. Het is jammer dat de studenten daarvan weinig gebruik maken. De opleiding biedt de studenten gedurende alle jaren passende begeleiding bij de studie; zowel op persoonlijk gebied als vakinhoudelijk. De studenten zijn hierover zeer tevreden. Het is belangrijk dat de opleiding de knelpunten rondom de (te) hoge werkdruk van de twee tutores en de onduidelijkheid in (de interpretatie van) de protocollen omtrent studiebegeleiding en studeren met een functiebeperking op korte termijn oplost. Dat heeft de aandacht van het management.

De informatievoorziening is adequaat en bevordert de studievoortgang. De HKU/de opleiding werkt nu nog aan een betere afstemming tussen de verschillende informatie- en communicatiekanalen in een HKU-brede digitale leer- en werkplekomgeving.

Het auditteam is op grond van bovenstaande van oordeel dat de opleiding voldoet aan basiskwaliteit en komt tot het oordeel 'voldoet' voor de standaarden 7 en 8.

4.5. Kwaliteitszorg

Standaard 9: De opleiding kent een expliciete en breed gedragen kwaliteitszorg, bevordert de kwaliteitscultuur en is gericht op ontwikkeling.

Toelichting NVAO: De opleiding organiseert effectieve periodieke feedback die de realisatie van de beoogde leerresultaten ondersteunt. Bij bestaande opleidingen vinden geëigende verbeteringen plaats naar aanleiding van de uitkomsten van de vorige beoordeling. Hierbij worden passende evaluatie- en meetactiviteiten ingezet. De uitkomsten van deze evaluatie vormen aantoonbaar de basis voor ontwikkeling en verbetering. De opleiding legt intern verantwoording af over de bijdrage van de opleiding aan het realiseren van de strategische doelen van de instelling. Kwaliteitszorg verzekert realisatie van de beoogde leerresultaten. Bij de interne kwaliteitszorg zijn de opleidings- en examencommissies, medewerkers, studenten, alumni en het afnemende beroepenveld van de opleiding actief betrokken. De ontwerpprocessen en de erkenning en borging van de kwaliteit van de opleiding zijn in overeenstemming met de ESG. De opleiding publiceert accurate, betrouwbare en voor de doelgroepen goed toegankelijke informatie over de kwaliteit van de opleiding.

Bevindingen

Het auditteam heeft op basis van de documentatie en de gesprekken tijdens de audit geconstateerd, dat de opleiding duidelijk gericht is op de eigen kwaliteit en ontwikkeling. Ze is zich bewust van de eigen verbeterpunten. De opleiding borgt de kwaliteit zowel via het formele kwaliteitszorgsysteem in een PDCA-cyclus als via informele gesprekken in de zogenoemde wandelgangen. De lijnen zijn kort. Daarin speelt vooral de studieleider een belangrijke rol, maar ook de twee tutoren.

Daar waar nodig en/of gewenst treft de opleiding verbetermaatregelen. Het auditteam hoorde daarvan een aantal mooie voorbeelden, zoals de reeds genomen noodzakelijke verbeteringen aan het Pastoe-gebouw op gebied van klimaat en akoestiek, het specificeren van het IMPACT-model en het aanbrengen van differentiatie in niveaus per fase en het (voornemen) studenten meer laten experimenteren en de werkplaatsen de komende twee jaren aan te passen.

De studieleider informeert de studenten en docenten tweemaal per jaar via de email en de studentportal over de uitkomsten van semesterevaluaties en de geplande verbeteracties.

Studenten kunnen met feedback op de kwaliteit van de opleiding altijd terecht bij de verschillende betrokkenen. In elke klas zijn klassenvertegenwoordigers aangesteld, die de spreekbuis van de klas zijn voor vragen, suggesties en klachten. Zij onderhouden ook contact met de studieleider en eventueel de Opleidingscommissie. In de Opleidingscommissie van de *school* hebben twee studenten en twee docenten van de opleiding zitting. Ook hebben er een docent en een student van de *school* zitting in de Centrale Medezeggenschapsraad (CMR) die het gesprek voeren met het College van Bestuur van HKU en dit College adviseren over beleidszaken op *school*-niveau. Elk semester kunnen de studenten via schriftelijke evaluaties hun reactie op de kwaliteit van het onderwijs en de docenten geven.

Docenten zijn nauw betrokken bij de kwaliteit van de opleiding via o.a. de docentvergaderingen, studiedagen en functionerings- en/of beoordelingsgesprekken. In deze gesprekken komen ook de uitkomsten uit de semesterevaluaties op tafel.

Met het werkveld onderhoudt de opleiding nauw contact. Het werkveld geeft o.a. op de Externendag feedback op de kwaliteit van de begeleiding en het niveau van het afstudeerwerk. Daarnaast betreft de opleiding regelmatig gastdocenten vanuit het werkveld die de opleiding eveneens van feedback voorzien.

Van alumni krijgt de opleiding feedback op de opleiding via de jaarlijkse Kunstenmonitor. Dit levert relevante informatie op over o.a. het curriculum. Ook heeft de opleiding recent zelf een grootschalig enquêteonderzoek uitgevoerd onder de afgestudeerden van de afgelopen vijf jaar, waarmee ze zicht wilde krijgen op de professionele carrière van de alumni en de manier waarop de opleiding hen in staat had gesteld het werkveld te betreden. De opleiding onderzoekt naar aanleiding hiervan of en zo ja welke rol zij kan spelen bij de verdere professionalisering van haar alumni.

Tot slot is de Examencommissie nauw betrokken bij de kwaliteit van de opleiding, met name bij het onderdeel toetsen en beoordelen. (Zie daarover standaard 10.)

Weging en Oordeel: voldoet

De opleiding is duidelijk gericht op de eigen kwaliteit en ontwikkeling en zich goed bewust van de eigen verbeterpunten. De opleiding borgt de kwaliteit zowel via het formele kwaliteitszorgsysteem in een PDCA-cyclus als via informele gesprekken in de zogenoemde wandelgangen. Studenten, docenten, werkveld, alumni, examencommissie zijn nauw betrokken bij de kwaliteit van de opleiding. De lijnen zijn kort.

Daar waar nodig en/of gewenst treft de opleiding verbetermaatregelen. Het auditteam hoorde daarvan mooie voorbeelden.

De opleiding voldoet aan basiskwaliteit en het auditteam komt tot het oordeel 'voldoet' voor standaard 9.

4.6. Toetsing

Standaard 10: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Toelichting NVAO: De beoordeling is valide, betrouwbaar en voldoende onafhankelijk. De kwaliteit van de tentaminering en examinering wordt voldoende gewaarborgd en voldoet aan de wettelijke deugdelijkheidsvereisten. De examencommissie oefent haar wettelijke bevoegdheid uit. De toetsen ondersteunen het eigen leerproces van de student.

Bevindingen

Systeem van toetsen en beoordelen

Het auditteam is van oordeel, dat de opleiding haar visie op het toetsen en beoordelen en het systeem van toetsen en beoordelen duidelijk heeft beschreven in een toetsplan. Dit toetsplan is afgeleid van het HKU-Toetskader.

De opleiding gebruikt een variatie aan toetsvormen zoals de individuele beoordeling van beeldend werk, een mondelinge presentatie, een schriftelijk tentamen of de toetsing van het werken in de praktijk door middel van een stagebeoordeling. Ook varieert de opleiding in beoordelingen door bijvoorbeeld de inzet van één docent die een bepaalde module beoordeelt of de inzet van een commissie bij de beoordeling van de zogenoemde werkschouwen. De opleiding richt zich in deze laatstgenoemde beoordelingen niet alleen op het resultaat van het beeldende werk, maar ook op het werkproces en de studiehouding van de student vanuit een overkoepelend perspectief. Dat is een sterk punt.

De beoordelingen kennen zowel een summatieve als een formatieve component. De opleiding kent een aantal highstake beoordelingen die beslissend zijn of op een andere manier belangrijk zijn voor de studievoortgang van de student. Dit waren in 2018/2019 de werkschouwen aan het einde van elk studiejaar en de drie beoordelingsmomenten in het afstudeerjaar.

De formatieve component komt terug in de veelvuldige feedback en feedforward die de studenten op maat krijgen aan de hand van de rubrics in het al eerdergenoemde IMPACT-model. De feedback richt zich op de verdere ontwikkeling van de competenties.

Uit de evaluaties en de gesprekken met de studenten tijdens de audit is gebleken, dat de studenten deze beoordelingen met feedback en feedforward zeer waarderen en als leerzaam ervaren. Zoals al onder standaard 2-5 is vermeld, is dat soms wel confronterend.

In 2017/2018 heeft de opleiding het IMPACT-model gespecificeerd en een differentiatie aangebracht in niveaus per fase. Dat acht het auditteam een wezenlijke stap om voor alle betrokkenen helder te maken wat er van de studenten in elke fase van de studie wordt verwacht. Ook heeft de opleiding bij deze herijking een X toegevoegd in studiejaar 1 die staat voor het tonen van initiatief en experiment op module-overstijgend niveau. Dat is passend bij de ambitie van de opleiding om meer in te zetten op experimenteren.

Dat de opleiding de opleidingsdoelen behorend bij 'inhoud' en 'context' tijdens de werkschouw in jaar 1 nog niet beoordeelt, bevreemde het auditteam enigszins. Het auditteam geeft de opleiding in overweging mee nog een keer goed de argumenten daarvoor op een rij te zetten. Het auditpanel is van mening dat het mogelijk zou moeten zijn om in jaar 1 aan de competenties inhoud en context te werken zonder dat studenten daardoor op slot gaan. Uiteraard is het belangrijk dat de studenten enthousiast blijven en in sommige gevallen eerst een dikkere huid krijgen voor opbouwende kritiek op hun werk.

Validiteit, betrouwbaarheid, inzichtelijkheid

Het auditteam heeft geconstateerd, dat de opleiding er op verschillende manieren voor zorgt dat het toetsen en beoordelen op een valide, betrouwbare en inzichtelijke manier gebeurt. Voorbeelden hiervan zijn:

- de opleiding heeft in de modulebeschrijvingen op de studentportal voor alle betrokkenen inzichtelijk gemaakt met welke toetsvorm en aan de hand van welke beoordelingscriteria de student beoordeeld wordt;

- de opleiding heeft voor alle toetsen beoordelingsformulieren en –protocollen opgesteld. Ze maakt daarbij gebruik van het IMPACT-model dat voor alle betrokkenen een helder instrument is. De interpretatie van de criteria bij het nieuwe afstuderen behoeft evenwel nog aandacht. (Zie bij de paragraaf 'examencommissie' en 'afstuderen');
- de opleiding toetst de beheersing van de competenties van de studenten op diverse manieren in verschillende contexten en varieert in beoordelingen door één docent of een commissie van meerdere docenten. Dit zogenoemde 'meer-ogen' principe bevordert de intersubjectiviteit van de beoordelingen;
- de opleiding betreft ook vertegenwoordigers vanuit het werkveld als adviseur bij de beoordeling van de studenten. Dat gebeurt in zowel het tweede en derde studiejaar als in de afstudeerfase;
- de examencommissie bewaakt de kwaliteit van het toetsen en beoordelen. (Zie verder de paragraaf 'examencommissie'.)

Het auditteam heeft ook zelf een aantal toetsen en beoordelingsformulieren van de highstake beoordelingen bestudeerd en heeft geconstateerd dat hierin een duidelijke opbouw is te zien in de eisen aan complexiteit en zelfstandigheid van de student. Daarnaast was het auditteam aanwezig bij het toetsen en beoordelen van een aantal studenten tijdens de eindexamens. (Zie onder de paragraaf 'afstuderen'.)

Examencommissie

De *school* Beeldende Kunst heeft één examencommissie voor de drie opleidingen bachelor Fine Art, bachelor Docent Beeldende Kunst en Vormgeving en master Fine Art and Design. Deze commissie bestaat uit inhoudelijke en toetsdeskundige docenten vanuit elke opleiding.

Het auditteam heeft geconstateerd dat de examencommissie haar kwaliteitsborgende rol goed oppakt. Ze treedt zowel reactief als pro-actief op en adviseert (het management van) de opleiding over verbeteringen. Zij bekijkt steekproefsgewijs modulebeschrijvingen, beoordelingsprotocollen en bijbehorende beoordelingsformulieren.

Voorbeelden van verbeterpunten die de commissie tijdens de audit noemde waren het (nog) 'verwarren' van de begeleidende en beoordelende rol van de examinatoren bij het eindexamen en het meer 'doorleven' van de beoordelingscriteria behorend bij het nieuwe afstuderen. (Zie de paragraaf hieronder.) Daar moet de opleiding nu mee aan de slag. Het expliciteren van de criteria in het IMPACT-beoordelingsformulier bij het nieuwe afstuderen had de opleiding op aanraden van de examencommissie al gerealiseerd. (Zie voor het afstuderen de paragraaf hieronder.)

Het auditteam acht het een sterk punt dat de examencommissie ook zelf steekproefsgewijs eindexamens bijwoont en op basis van haar bevindingen de opleiding feedback geeft.

Afstuderen

De opleiding heeft met ingang van 2018-2019 het afstuderen opnieuw vormgegeven en meer samenhang gebracht in het afstudeerprogramma. De expliciete scheiding tussen theorie en praktijk is daarmee opgeheven: de leergebieden 'ontmoeten' elkaar nu onder de noemer 'onderzoek' in de nieuwe modules Onderzoeksplan en Onderzoeksverslag, waarbij de student de theoretische en artistieke praktijk in samenhang moet onderzoeken. Dat acht het auditteam een sterk punt. Deze herziening heeft geleid tot nieuwe highstake beoordelingen van de onderdelen Artistieke Onderzoekspraktijk I en II en Onderzoeksverslag en tot nieuwe beoordelingsformulieren en -protocollen.

Bij de beoordeling van de verschillende afstudeeronderdelen zijn zowel theoriedocenten als praktijkdocenten betrokken. De student kiest aan het begin van het jaar een docentgroep van 3 personen met een focus op 2D, 3D, 4D of Mix. Een samenstelling van soms 3 praktijkdocenten of 2 praktijkdocenten en 1 theoriedocent. Het afrondende eindexamengesprek met de student wordt gevoerd door de groep docenten die de betreffende student het hele jaar begeleidt heeft. Als deze groep is samengesteld uit enkel praktijkdocenten wordt daar een van de theoriedocenten (de tweede lezer van het Onderzoeksverslag) aan toegevoegd om de link tussen Praktijk en Theorie nogmaals te waarborgen.

Het auditteam heeft ook zelf een aantal eindexamengesprekken met studenten bijgewoond en de gesprekken van de verschillende eindexamencommissies om te komen tot een eindbeoordeling van de betreffende studenten.

Het auditteam constateerde dat er nog een flinke bandbreedte was tussen de verschillende commissies in de inrichting van het eindexamengesprek met de student en (de discussie over) het invullen van het IMPACT-beoordelingsformulier.

De eindexamengesprekken varieerden van het kritisch bevragen van de student, het de student op het pad zetten/begeleiden naar een (gewenst) antwoord, het herhalen wat al eerder gezegd was tot aan het refereren aan persoonlijke situaties die niet direct met het werk te maken hadden.

De opleiding meldde desgevraagd, dat in tegenstelling tot voorgaande jaren niet meer elke examinerator individueel langs de studenten gaat en hen op basis daarvan eerst individueel een cijfer geeft. De examinatoren treden nu op als groep. Het eindexamengesprek met de student is het laatste, afrondende gesprek met de student. Daar gaan nog acht (vijf in het eerste semester en drie in het tweede semester) eerdere momenten/gesprekken aan vooraf.

Het auditteam concludeert dat het gezamenlijk voeren van een afrondend beoordelingsgesprek waarin theorie en praktijk geïntegreerd aan bod komt en waarin er sprake is van scheiding tussen begeleiden en beoordelen, nog een ontwikkelpunt is. Het auditteam is wel van oordeel dat de eindexamens voldoende op orde waren.

Zoals al hierboven is vermeld, heeft de examencommissie op basis van haar eigen waarneming bovengenoemde aspecten ook als verbeterpunten voor de opleiding genoteerd. Het auditteam acht het belangrijk dat de opleiding hiermee aan de slag gaat.

Het was het auditteam voorts opgevallen dat er in de huidige eindexamencommissies geen vertegenwoordigers vanuit het werkveld aanwezig waren in de rol van adviseur, zoals dat in het verleden wel het geval was. De opleiding meldde desgevraagd dat zij evenals voorgaande jaren werkveldvertegenwoordigers uitnodigt op de zogenoemde 'Externendag' die voorafgaat aan het eindexamen. De 8 externen bezoeken tussen de 8 en 10 studenten (afhankelijk van de hoeveelheid eindexamenkandidaten) en elke student ontvangt twee externen. De gasten schrijven per student een kort verslag dat zowel de student als de opleiding te lezen krijgen. Daarmee zorgt de opleiding ervoor dat de student en de opleiding feedback krijgen op de kwaliteit van het gemaakte werk en het niveau van de student. Het auditteam acht het in dezen belangrijk dat de opleiding deze feedback dan ook zo scherp mogelijk maakt. Wellicht is het mogelijk de Externendag eerder in het jaar te organiseren, waardoor de opleiding de feedback daadwerkelijk nog kan gebruiken in de (laatste) coaching van de student richting zijn eindexamen. Nu is de Externendag twee weken voorafgaand aan het eindexamen.

Weging en Oordeel: voldoet

De opleiding hanteert een duidelijk systeem van toetsen en beoordelen. Zij toetst over het algemeen op een valide, betrouwbare en inzichtelijke manier aan de hand van verschillende passende toetsvormen of de student de beoogde competenties/leerresultaten realiseert. Het IMPACT-beoordelingsmodel is een voor alle betrokkenen helder instrument. De zogenoemde highstake beoordelingen zijn mooie manieren om integraal en met meerdere ogen naar de ontwikkeling van de studenten te kijken. Het auditteam zag nog ontwikkelpunten, zoals de scheiding tussen begeleiden en beoordelen, het interpreteren van de beoordelingscriteria bij het nieuwe afstuderen en het gezamenlijk voeren van een echt eindgesprek met de student tijdens het eindexamen. Het auditteam is wel van oordeel dat de eindexamens voldoende op orde waren. Sterk punt is de veelvuldige feedback en feedforward op maat die de student gedurende de hele studie krijgt.

De examencommissie pakt haar kwaliteitsborgende rol goed op en treedt zowel reactief als pro-actief op.

Het auditteam is op grond van bovenstaande van oordeel dat de opleiding voldoet aan basiskwaliteit en komt tot het oordeel 'voldoet' voor standaard 10.

4.7. Gerealiseerde leerresultaten

Standaard 11: De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten worden gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het realiseren van de beoogde leerresultaten blijkt uit de uitkomsten van toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Bevindingen

Wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren

De vertegenwoordigers vanuit het werkveld en de alumni die het auditteam sprak, waren tevreden over de opleiding en het (start)niveau van de afgestudeerden. Uit de Kunstenmonitor blijkt dat gemiddeld 81% van de afgestudeerden werkzaam is binnen het vakgebied van de autonoom beeldende kunstenaar.

Alumni beschouwen de opleiding als een goede basis voor het uitoefenen van het beroep. De alumni die het auditteam sprak, meldden dat zij niet in het 'zwarte gat' waren gevallen. Ze hebben een warme overdracht ervaren naar het werkveld met name door alle contacten en gesprekken in de hogere studie jaren met het werkveld. Zoals al bij standaard 2-5 is vermeld is de zakelijke kant van het beroep – het ondernemerschap – nog een aspect waaraan de opleiding meer aandacht mag besteden.

De opleiding biedt ook een goede basis om door te stromen naar een vervolgstudie in Nederland zoals de masters aan het Piet Zwart Instituut, het Frank Mohr Instituut, het Dutch Arts Instituut of het Sandberg Instituut, het postacademische kunstonderwijs van de Rijksakademie, de Ateliers of de Jan van Eyck Academie, het universitair onderwijs zoals recent de Master Artistic Research of de Bsc Environmental and Social Sciences van de UvA. Ook studeren er studenten door aan een buitenlandse kunstonderwijsinstelling zoals recent de master Vrije Kunsten van Sint Lukas in Antwerpen, een master in Film aan de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten in Gent of het Sante Fe Art Institute in de VS.

Uit onderzoek onder alumni blijkt ook dat zij regelmatig worden gehonoreerd met vakprijzen en beurzen zoals de Koninklijke Prijs voor de Schilderkunst, de Bunning-Brongers prijs, de Startpoint Prize of de Young Blood Award.

Eigen oordeel van het auditteam over het gerealiseerde niveau

Het auditteam heeft van vijftien studenten die afstudeerden in 2017-2018 en 2018-2019 eindwerken bekeken. Van de studenten die in 2017-2018 afstudeerden betrof dit: het afstudeerwerk, het essay en het artistic statement. Van de studenten die in 2018-2019 afstudeerden betrof dit: het beeldend werk behorend bij Artistieke Onderzoekspraktijk I en II, het Onderzoeksplan en het Onderzoeksverslag. Tevens woonde het auditteam in juni 2019 de eindexamengesprekken bij van tien studenten in de met hun beeldend werk ingerichte Exposure-ruimte in de Pastoe Fabriek.

De studenten hebben in de verschillende eindwerken aangetoond dat zij de beoogde competenties/leerresultaten op het niveau van een startbekwaam autonoom beeldend kunstenaar hebben ontwikkeld.

Het beeldende werk was van voldoende tot goede kwaliteit en in een aantal gevallen heel overtuigend en sterk. Van één student beoordeelde het auditteam het beeldende werk als onvoldoende. In zijn onderzoeksverslag liet de student echter zien dat hij wel kon denken en handelen op hbo-niveau. Het was een zeer boeiend onderzoek en de schetsen die hij daarover in zijn verslag had opgenomen waren wel zeer interessant. Het beeldend werk van een andere student beoordeelde het auditteam als matig en braaf, maar in combinatie met een sterk onderzoek was het auditteam wel overtuigd van het niveau van de student. Het gerealiseerde niveau bleek ook uit het feit, dat deze student was toegelaten tot een theoretische vervolgstudie. De onderzoeksverslagen die het auditteam inzag, waren veelal passend bij/ondersteunend aan het werk van een beeldend kunstenaar en van een voldoende tot goed niveau. De studenten hadden op basis van hun onderzoeksvraag een scala aan bronnen geraadpleegd.

Op basis daarvan hadden ze een geheel 'eigen' verhaal geschreven in de vorm van een essay in tekst en beeld, een kunsthistorische of theoretische beschouwing, een sociaal commentaar. Het auditteam herkende zich in de oordelen die de examinatoren hadden gegeven. Zoals al onder standaard 2-5 is vermeld, heeft het auditteam geconstateerd dat de meeste studenten hadden gekozen voor de zogenoemde white cube met individueel werk en geen/weinig (multidisciplinaire) samenwerking met anderen. Tevens hoorde het auditteam tijdens de eindexamens niet duidelijk terug van de studenten hoe zij zich verhouden tot anderen. Zoals al vermeld, zouden de docenten de studenten op deze aspecten meer kunnen uitdagen.

Weging en Oordeel: voldoende

De studenten hebben in de verschillende eindwerken aangetoond dat zij op bachelorniveau kunnen denken en handelen als startbekwaam autonoom beeldend kunstenaar.

Het auditteam beoordeelde het beeldende werk als voldoende tot goed en in een aantal gevallen als heel overtuigend en sterk werk. Het auditteam beoordeelde het beeldend werk van één student als onvoldoende, maar zijn onderzoek en het daarin opgenomen beeldende werk was wel sterk. Bij een ander student leidde het beeldend werk in combinatie met het onderzoek tot de overtuiging dat de student voldoende niveau had. De onderzoeksverslagen die het auditteam inzag – essay, kunsthistorische en theoretische beschouwing, sociaal commentaar – waren veelal passend bij/ondersteunend aan het werk van een beeldend kunstenaar en van een voldoende tot goed niveau.

Dat de studenten het beoogde niveau hebben gerealiseerd, blijkt ook uit het feit dat het grootste deel van de alumni werkzaam is binnen het vakgebied van de autonoom beeldende kunstenaar, uit de prijzen die alumni krijgen en uit de tevredenheid van alumni en het werkveld over het niveau van de afgestudeerden. Uit het aantal studenten dat jaarlijks doorstroomt, blijkt dat de opleiding een goede basis biedt voor een (internationale) vervolgstudie.

Het auditteam is op grond van bovenstaande van oordeel dat de opleiding voldoet aan basiskwaliteit en komt tot het oordeel 'voldoet' voor standaard 11.

5. ALGEMEEN EINDOORDEEL

Het energieke, divers gekwalificeerde en nauw bij de studenten betrokken docententeam zorgt ervoor dat alle studenten hun competenties als startend beeldend kunstenaar kunnen ontwikkelen en dat zij gedurende de studie hun eigen studierpad kunnen volgen. De inspirerende Pastoe Fabriek biedt daarvoor een goede leeromgeving. Het is belangrijk dat de werkplaatsen nu opnieuw worden ingericht, zodat de studenten er meer kunnen én gaan experimenteren.

Het auditteam is van oordeel dat de opleiding voldoet aan alle standaarden. Het eindoordeel luidt daarom positief, conform de beslisregels van de NVAO.

6. AANBEVELINGEN

- Expliciteer hoe de opleiding zich wil positioneren en profileren ten opzichte van andere kunstvakopleidingen, andere *schools* binnen HKU en in het werkveld en wat zij de studenten in dit opzicht heeft te bieden en wat bij kunstvakopleidingen van andere hogescholen en de andere *schools* van HKU niet 'te halen' valt.
- Besteed expliciet(er) aandacht aan aspecten rondom diversiteit en inclusiviteit; zowel in het onderwijs, als bij toelating van studenten en aantrekken van nieuwe (gast)docenten.
- Zet de argumenten om de opleidingsdoelen behorend bij 'inhoud' en 'context' tijdens de werkschouw in jaar 1 nog niet te beoordelen nog een keer op een rij. Ga na wat de studenten hiervan in het eerste studiejaar al zouden kunnen laten zien en horen in hun werk.
- Zorg ervoor dat de feedback van de werkveldvertegenwoordigers op de Externendag voorafgaand aan de eindexamens zo scherp mogelijk gemaakt wordt. Onderzoek of deze Externendag eerder in het jaar georganiseerd kan worden, zodat de docenten de feedback daadwerkelijk nog kunnen gebruiken in de (laatste) coaching van de student richting zijn eindexamen.
- Zorg in alle gevallen voor een duidelijke scheiding tussen begeleiden en beoordelen.
- Bespreek met elkaar nogmaals wat er onder de beoordelingscriteria bij het nieuwe afstuderen wordt verstaan, zodat iedereen helder heeft waarop de student aan de hand van het IMPACT-model wordt beoordeeld.
- Voer tijdens het eindexamen met de studenten gezamenlijk een echt eindgesprek, waarin theorie en praktijk geïntegreerd aan bod komen.
- Bevraag de studenten in de begeleiding en tijdens de werkschouwen en het eindexamen sterker op hoe zij zich verhouden tot anderen.

BIJLAGE I Scoretabel

Scoretabel paneloordelen	
HKU –Hogeschool voor de Kunsten Utrecht	
hbo-bacheloropleiding Autonome Beeldende Kunst	
voltijd	
Onderwerpen / Standaarden	Oordeel
Beogde leerresultaten	
Standaard 1. Beogde leerresultaten	V
Programma	
Standaard 2. Oriëntatie programma	V
Standaard 3. Inhoud programma	V
Standaard 4. Vormgeving programma	V
Standaard 5. Aansluiting programma	V
Personeel	
Standaard 6. Kwalificaties personeel	V
Voorzieningen	
Standaard 7. Huisvesting en materiele voorzieningen	V
Standaard 8. Studiebegeleiding en informatievoorziening	V
Kwaliteitszorg	
Standaard 9. Periodiek evalueren	V
Toetsing	
Standaard 10.Toetsing	V
Gerealiseerde leerresultaten	
Standaard 11. Leerresultaten	V
Algemeen eindoordeel	Positief

BIJLAGE II Programma, werkwijze en beslisregels

Programma visitatie bacheloropleiding Fine Art - HKU³

Overzicht panelleden

Naam	Rol
Mevr. J.E.J. (Joséphine) Rutten	Voorzitter
Mevr. C. (Catelijne) van Middelkoop	Lid
Dhr. G. (Gijs) Frieling	Lid
Mevr. I. (Isa) Gaastra	Student-lid
Mevr. G.C. (Rianne) Versluis	Secretaris

**Locatie: HKU Locatie Pastoe (lokaal 102), Rotsoord 3,
Utrecht Datum locatiebezoek: 10 oktober 2019**

Tijd	Ruimte	Gesprekspartners (incl. functies/rollen)	Mogelijke gespreksonderwerpen
08.15 – 08.30	Receptie	Inloop & ontvangst auditpanel	
08.30 – 09.30		Rondleiding Pastoe	
09.30 – 10.15	102	Vooroverleg auditpanel	
10:15 – 11:00	102	Panel Opleidingsmanagement <i>- schooldirecteur HKU Beeldende Kunst</i> <i>- studieleider en beeldend kunstenaar</i>	<u><i>Kennismaking MT en vaststellen agenda</i></u> <i>- strategisch beleid, visie, missie</i> <i>- ontwikkelingen in en relatie met werkveld</i> <i>- marktpositie / positionering & profilering</i> <i>- internationale oriëntatie</i> <i>- visie op toegepast onderzoek</i> <i>- lectoraat & kenniskring</i> <i>- personeelsbeleid / scholing</i> <i>- hbo-niveau / onderwijsrendement</i> <i>- kwaliteitszorg</i>
11.00 – 11.15	102	Pauze / Intern overleg auditpanel	- intern overleg

³ In verband met de privacywetgeving zijn hier uitsluitend de functies/rollen van gesprekspartners opgenomen. De namen van de gesprekspartners zijn bij de secretaris van het auditpanel bekend.

Tijd	Ruimte	Gesprekspartners (incl. functies/rollen)	Mogelijke gespreksonderwerpen
11.15 – 12.00	102	Panel Docenten <ul style="list-style-type: none"> - <i>docent intermedia jaar 3 en 4, docent Worktrade (werkveldverkenning), afstudeerbegeleider, beeldend kunstenaar</i> - <i>docent Kunstgeschiedenis jaar 1</i> - <i>docent Beeldhouwen jaar 1 en 2, beeldend kunstenaar</i> - <i>docent Schilderen jaar 2, 3 en 4, lid kernteam, afstudeerbegeleider, beeldend kunstenaar</i> - <i>docent Tekenen/Print jaar 2, 3 en 4, afstudeerbegeleider</i> - <i>Tutor jaar 3 en 4</i> - <i>docent Kunst in context jaar 3, docent Cross links jaar 1 en 2, teamlid jaar 4, afstudeerbegeleider, OC-lid</i> 	<u>Gespreksonderwerpen docenten:</u> <ul style="list-style-type: none"> - samenhangende onderwijsleeromgeving - inhoud, vormgeving, ontwikkelingen, eigenheid en samenhang programma (karakteristieken) - relatie met / input van werkveld - praktijkcomponenten / stage - internationale component - onderzoekslijn - interactie onderzoek en onderwijs - aansluiting instromers
12.00 – 13.00	102	Lunchpauze en intern overleg auditpanel	- intern overleg
13.00 – 13.45	102	Panel Studenten <ul style="list-style-type: none"> - <i>student jaar 2 en klassenvertegenwoordiger</i> - <i>student jaar 3 en klassenvertegenwoordiger</i> - <i>student jaar 3</i> - <i>student jaar 4 en klassenvertegenwoordiger</i> - <i>student jaar 4</i> - <i>student jaar 4</i> - <i>student jaar 4</i> 	<u>Gespreksonderwerpen studenten:</u> <ul style="list-style-type: none"> - aansluiting vooropleiding / toelating - kwaliteit en relevantie programma - studeerbaarheid / studielast - studiebegeleiding (incl. buitenschoolse component / stages) - kwaliteit docenten - informatievoorziening - opleidingsspecifieke voorzieningen - toetsen en beoordelen - afstuderen <u>Gespreksonderwerpen OC:</u> <ul style="list-style-type: none"> - interactie met het management - rol bij de interne kwaliteitszorg - mate van betrokkenheid in het besluitvormingsproces
13.45 – 14:00	102	Pauze / Intern overleg auditpanel	
14.00 – 14.45	102	Panel Examencommissie <ul style="list-style-type: none"> - voorzitter - lid - lid 	<u>Gespreksonderwerpen EC:</u> <ul style="list-style-type: none"> - bevoegdheden, taken en rollen - relatie tot het management - kwaliteitsborging toetsen en beoordelen - kwaliteitsborging afstuderen
14.45 – 15.00	102	Pauze/ Intern overleg auditpanel	- intern overleg

Tijd	Ruimte	Gesprekspartners (incl. functies/rollen)	Mogelijke gespreksonderwerpen
15.00 - 15.45	102	Panel Werkveld / Alumni <ul style="list-style-type: none"> - <i>werkveld, onafhankelijke coach, schrijver, commissielid Externendag</i> - <i>werkveld, gastdocent Schilderen, commissielid Externendag</i> - <i>werkveld, curator bij o.a. Best of Graduates, Ron Mandos, jurylid bij Start Point Prize</i> - <i>alumna 2015</i> - <i>alumna 2017</i> - <i>alumnus 2017</i> - <i>alumna 2018</i> 	<u>Gespreksonderwerpen werkveld:</u> <ul style="list-style-type: none"> - actuele ontwikkelingen en doorvertaling naar programma - wensen vanuit het werkveld - eigen inkleuring opleiding - stage en begeleiding - onderzoekscomponent - betrokkenheid kwaliteitszorg - gerealiseerd niveau <u>Gespreksonderwerpen alumni:</u> <ul style="list-style-type: none"> - kwaliteit en relevantie van de opleiding (programma, docenten) - functioneren in de praktijk of vervolgopleiding
15.45 - 16.00	102	Pauze / Intern overleg auditpanel	<ul style="list-style-type: none"> - intern overleg - bepalen evt. pending issues
16.00 - 16.15	102	Pending issues	
16.15 - 17.00	102	Intern overleg auditpanel	- bepaling voorlopige beoordeling
17.00	102	Terugkoppeling	

Werkwijze

Bij de beoordeling van de betreffende opleiding is uitgegaan van het door de NVAO vastgestelde "Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs" van september 2018.

Daarin staan de standaarden vermeld waarop een auditpanel zich bij de uitgebreide opleidingsbeoordeling van een opleiding moet richten en de criteria aan de hand waarvan het panel zijn oordeel over de opleiding moet bepalen.

Op basis van de door opleiding verstrekte documentatie heeft het auditpanel zich een beeld kunnen vormen van de primaire en secundaire processen van de opleiding.

De visitatie was gericht op een verificatie van de bevindingen uit de documentenanalyse en het verkrijgen van aanvullende informatie over de inhoud van het programma. Dit geschiedde door gesprekken met vertegenwoordigers van de opleiding, studenten en het werkveld, die waren te kenschetsen als 'gesprekken tussen vakgenoten'.

De verificatie door het auditpanel geschiedde door verscheidene malen hetzelfde onderwerp met verschillende geledingen te bespreken en aan de hand van additionele documentatie en -daar waar het de huisvesting en de materiële voorzieningen betreft- ook door eigen waarneming.

Na overleg met de betreffende opleiding heeft het auditpanel met in achtname van de daartoe strekkende regels van de NVAO en op basis van zijn documentanalyse en de daaruit voortvloeiende specifieke aandachtspunten de keuze van de gesprekspartners vastgesteld.

Een 'digi spreekuur' maakte deel uit van de audit. De opleiding heeft daarvoor namens het auditteam een reactieformulier gestuurd naar alle betrokkenen bij de opleiding, waarmee zij zich indien gewenst anoniem konden melden bij het auditteam. Het auditteam ontving in totaal vier reacties. De voorzitter heeft met deze vier personen telefonisch contact opgenomen. Het auditteam heeft in de verschillende gesprekken tijdens de audit nagevraagd in hoeverre er sprake was van een incident of een breder gevoeld aandachtspunt, zonder de namen van de melders te noemen. Daarmee waarborgde het auditteam de anonimiteit van de melders.

Afstemming deelpanels binnen het cluster

Afstemming tussen alle deelpanels heeft allereerst plaatsgevonden door de instructie die de panelleden krijgen met betrekking tot het beoordelingskader. Daaraan voorafgaand is de afstemming geborgd door overlap in de bezetting tussen alle deelpanels. Daarnaast is, rekening houdend met het feit dat elke opleidingsbeoordeling een individuele beoordeling betreft, vanuit de overlap in de bezetting, waar relevant voortschrijdend gereflecteerd op vorige bezoeken binnen deze visitatiegroep. Verder wordt de afstemming tussen de panels binnen Hobéon geborgd door de ondersteuning van dezelfde secretaris en door de inzet van getrainde voorzitters.

Het oordeel van het auditpanel vastgelegd in een conceptrapport werd aan de opleiding voorgelegd voor een toets op eventuele feitelijke onjuistheden.

Beslisregels

Volgens de NVAO-Beslisregels Accreditatie kan een standaard 'voldoet', 'voldoet ten dele' of 'voldoet niet' scoren. Hobéon heeft de beslisregels toegepast, zoals deze zijn opgesomd in het 'Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland, September 2018'.

Wanneer er sprake is van verschillende varianten van een opleiding (bijvoorbeeld: voltijd, deeltijd en duaal), dan moet uit de beoordeling blijken dat voor elke variant de kwaliteit is gewaarborgd op grond van de standaarden uit het betreffende beoordelingskader om te komen tot een positief eindoordeel over de opleiding. Het eindoordeel over de opleiding luidt: 'positief', 'positief onder voorwaarden' of 'negatief'.

Indien een opleiding onder één CROHO-registratie wordt aangeboden op meerdere locaties, kan de opleiding alleen voor accreditatie in aanmerking komen als uit de beoordeling blijkt dat elke locatie voldoet aan de in het betreffende kader genoemde kwaliteitsstandaarden.

Uitgebreide opleidingsbeoordeling

Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval **positief** indien alle standaarden 'voldoet' scoren.

Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval **positief onder voorwaarden** indien alle standaarden indien standaard 1 voldoet en maximaal op vijf standaarden 'voldoet ten dele' scoren, waarbij het panel het opleggen van voorwaarden adviseert (zie aanvullende beslisregels voorwaarden).

Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval **negatief** indien:

- een of meer standaarden 'voldoet niet' scoort/scoren;
- standaard 1 'voldoet ten dele' scoort;
- op een tot vijf standaarden 'voldoet ten dele' scoren, waarbij het panel niet adviseert om voorwaarden op te leggen;
- zes of meer standaarden 'voldoet ten dele' scoren.

BIJLAGE III Lijst geraadpleegde documenten

- Zelfevaluatie-rapport Bachelor of Fine Art
- Beroepsprofiel en opleidingsprofielen Beeldende Kunst en Vormgeving 2014
- Competentiematrix Bachelor of Fine Art 2018-2019
- Onderwijs- en Examenreglement (OER) Bachelor of Fine Art 2018-2019
- Alle modulebeschrijvingen op de HKU-studentportal
- Studiepuntentabel Bachelor of Fine Art 2018-2019
- Overzicht van het ingezette personeel
 - naam, opleidingsniveau, omvang aanstelling bij de bachelor of Fine Art, expertise
- Overzichtslijst van alle recente eindwerken/werkstukken waaruit het door de student bereikte eindniveau kan worden afgeleid
- Overzicht modules eindwerk Fine Art 2017-2018 en 2018-2019
- Toetsplan Bacheloropleidingen School Beeldende Kunst NL 2018-2019
- Toetsplan Bacheloropleidingen School Beeldende Kunst EN 2018-2019
- Jaarverslagen examencommissie en opleidingscommissie 2017-2018
- Voorbeelden van toetsen en beoordelingsformulieren

Het auditpanel heeft van vijftien studenten een palet van eindwerken bestudeerd. Om redenen van privacy zijn de namen van de afgestudeerden, hun studentnummers evenals de titels van de eindwerken hier weggelaten maar uiteraard wel bekend bij de secretaris van het auditteam, en daar eventueel op te vragen.

BIJLAGE IV Panelsamenstelling

Op 20 mei 2019 heeft de NVAO goedkeuring gegeven aan de samenstelling van het auditpanel t.b.v. de beoordeling van de opleiding hbo-bachelor opleiding Autonome Beeldende Kunst en de hbo-bacheloropleiding Vormgeving van HKU - Hogeschool voor de Kunsten Utrecht, onder het nummer 008110.

Naam visitatiegroep:	HBO Bachelor Beeldende Kunst en Vormgeving Diagonaal
----------------------	--

De secretaris van het auditpanel beschikt over nadere informatie over de samenstelling en expertise van de panelleden die in bovengenoemde visitatiegroep zijn ingezet.

In onderstaande tabel volgen korte functiebeschrijvingen van de panelleden die deelnamen aan het auditpanel van de in dit adviesrapport beschreven opleiding.

Naam	Korte functiebeschrijvingen
Mevrouw drs. J.E.J. Rutten	Mevrouw Rutten is bestuurder bij de Stichting VO Amsterdam-Zuid en rector van het St. Nicolaaslyceum Amsterdam. Rutten heeft jarenlange ervaring in het (hoger) onderwijs.
Mevrouw Prof. C. van Middelkoop MFA	Mevrouw Van Middelkoop heeft haar eigen ontwerpstudio, hoogleraar Visual Communication Design aan de TU Delft, afdelingshoofd aan de Design Academy Eindhoven, adviseur Commercial Practices bij de WdKA en gastdocent bij ArtEZ FashionMasters.
De heer G. Frieling	De heer Frieling is beeldend kunstenaar, muralist en schilder, senior kunstadviseur voor Atelier Rijksbouwmeester en geeft gastlessen en workshops bij opleidingen Beeldende Kunst.
Mevrouw I. Gaastra	Mevrouw Gaastra studeerde in 2019 af aan de opleiding Vormgeving van de Willem de Kooning Academie.
Mevrouw G.C. Versluis	Mevrouw Versluis is senior-adviseur bij Hobéon. Gecertificeerd secretaris NVAO sinds oktober 2010.

De door alle panelleden ondertekende onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaringen zijn in het bezit van Hobéon. In deze verklaring verklaren de panelleden gedurende ten minste vijf jaar voorafgaand aan de audit geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben gehad met de betrokken instelling - anders dan die in het kader van de werkzaamheden als lid van het auditpanel van het evaluatiebureau -, die een onafhankelijke oordeelvorming ten positieve of ten negatieve zou kunnen beïnvloeden.

Strategische dienstverlener voor kennisintensieve organisaties

Lange Voorhout 14
2514 ED Den Haag

T (070) 30 66 800

F (070) 30 66 870

E info@hobéon.nl

I www.hobéon.nl